

VESZPRÉMI CSILLAG ÚTI KÖRZETI ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2022

Tartalom

BEVEZETÉS.....	6
I. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA, FELADATA, RENDSZERE, ELVEI.....	7
1.1.1. Gyermekképünk	8
1.1.2. Óvodakép.....	8
1.2. SAJÁTOS ARCULAT	9
1.2.1. Veszprémi Csillag Úti Körzeti Óvoda	9
1.2.2. Cholnoky Jenő Lakótelepi Tagóvoda.....	11
1.2.3. Kiemelt feladatok	11
1.2.4. Gyermekvédelmi tevékenység, a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések:	12
1.3. ÓVODA SZERKEZETE	13
1.3.1. Veszprémi Csillag Úti Körzeti Óvoda, Veszprém	13
1.3.2. Cholnoky Jenő Lakótelepi Tagóvoda, Veszprém	13
2.1. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA.....	13
2.2. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI A SZEMÉLYISÉG-FEJLESZTÉS TERÜLETÉN	14
2.3. AZ ISKOLAI ALKALMASSÁG	16
3.1. ÓVODAI NEVELÉSÜNK RENDSZERE	17
3.2. A RENDSZER ELEMEL.....	17
3.2.1. A nevelés alapvető keretei	17
3.2.2. A gyermekek tevékenységformái	19
3.2.2.1. A játék.....	19
3.2.2.2. A munka	19
3.2.2.3. A tanulás.....	19
3.2.3. A fejlesztés tartalma.....	20
3.2.3.1. Anyanyelvi-kommunikációs nevelés	20
3.2.3.2. Külső világ tevékeny megismerése.....	21
3.2.3.3. Mesélés, verselés.....	21
3.2.3.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	21
3.2.3.5. Rajzolás, mintázás, kézi munka	21
3.2.3.6. Mozgás, preventív torna.....	22
4.1. KIEMELT NEVELÉSI ELVEK	22
4.1.1. Az óvodapedagógus modell szerepe.....	22
4.1.2. Gyermeki jogok érvényesítése.....	22
4.1.3. Egyéni képességek kibontakoztatása	22

4.2. A HELYI ADOTTSÁGOKBÓL ÉS IGÉNYEKBŐL FAKADÓ NEVELÉSI ELVEINK....	23
4.2.1. Veszprémi Csillag Úti Körzeti Óvoda	23
4.2.1.1. Környezeti lehetőségeink	23
4.2.1.2. Hagyományaink	24
4.2.1.3. Műhelymunkák.....	24
4.2.2. Cholnoky Jenő Lakótelepi Tagóvoda	24
4.2.2.1. Feladataink	24
4.2.2.2. Hagyományaink	25
4.2.2.3. Tehetséggondozás	25
II. ÓVODAI NEVELÉSÜNK TARTALMA.....	25
1. A NEVELÉS ALAPVETŐ KERETEI	25
1.1. Gondozás, egészséges életmódra nevelés	25
1.2. Bántalmazás, erőszak megelőzése	29
1.3. Balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás.....	29
1.4. Közösségi nevelés, szocializáció.....	29
1.4.2. Tevékenységek (2.sz. melléklet)	30
1.4.3. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	30
1.4.4. Módszertani alapelvek.....	30
1.4.5. Kapcsolatok más nevelési területekkel	31
2. TEVÉKENYSÉGFORMÁK	31
2.1. Játék.....	31
2.1.2.Tevékenységek.....	32
2.1.3. A fejlődés jellemzői.....	32
2.1.4. Módszertani alapelvek.....	33
2.1.5. Kapcsolatok más nevelési területekkel.....	33
2.2. Munka jellegű tevékenységek	33
2.3. Tanulás	35
3. A FEJLESZTÉS TARTALMI ESZKÖZEI.....	35
3.1. Anyanyelvi nevelés és kommunikáció.....	35
3.2. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	37
3.3. Verselés, mesélés.....	40
3.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	42
3.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	43
3.6. Mozgás.....	45
4. NEVELÉSI IDŐN BELÜLI TEVÉKENYSÉGEK.....	47
4.1. Veszprémi Csillag Úti Körzeti Óvoda.....	47

2.1.1.2. Preventív torna	49
2.1.1.3. Logopédia.....	49
2.1.2. Cholnoky Jenő Lakótelepi Tagóvoda	50
2.1.1.1. Műhelymunkák	50
2.1.2.2. Preventív torna	51
2.1.2.3. Logopédia	51
3.1. ÓVODA KAPCSOLATAI	51
3.1.1. Óvoda és a család kapcsolata.....	51
3.1.2. Hagyományaink és ünnepeink.....	52
3.2. ÓVODA KAPCSOLATAI TÁRSINTÉZMÉNYEKSEL.....	53
3.2.1. Óvoda-bölcsőde kapcsolata.....	53
3.2.2. Óvoda-iskola kapcsolata	53
3.3. KAPCSOLAT A KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEKSEL	54
3.4. KAPCSOLAT A SEGÍTŐKKEL	54
III. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK FELTÉTELRENDSZERE.....	56
1. AZ ÓVODA SZERKEZETÉNEK MEGFELELŐ SZEMÉLYI FELTÉTELEK SZÜKSÉGLETE.....	56
1.1.Veszprémi Csillag Úti Körzeti Óvoda	56
1.2. Cholnoky Jenő tagóvoda	56
1.3. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAI	57
2. TÁRGYI FELTÉTELEK.....	59
IV. Óvodánk szolgáltatási színvonalának fejlesztése	60
2.1.Egyénre szabott / differenciált fejlesztési módszerek.....	60
3. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése.....	60
4. Szintfelmérés.....	63
5. Nevelési – oktatási intézmények horizontális kapcsolata	63
6. Intézményfenntartóval való együttműködés	64
7. Továbbképzések	66
MELLÉKLETEK	67
AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK RENDSZERE.....	68
Napirend (az őszi, téli és tavaszi időszakra).....	69
Napirend (a nyári időszakra)	70
KAPCSOLATOK MODELLJE.....	72
JEGYZÉK A NEVELÉSI-OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK KÖTELEZŐ (MINIMÁLIS) ESZKÖZEIRŐL ÉS FELSZERELÉSÉRŐL	73

JEGYZÉK a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről.....	74
Legitimációs eljárás	79
FELHASZNÁLT IRODALOMJEGYZÉK	80

BEVEZETÉS

Fontos döntés előtt állnak a szülők, amikor gyermeküknek óvodát kell választani. Óvodánk pedagógiai programja talán megkönnyíthetné a döntést, de túlságosan sok információt tartalmaz. Ezért szeretnék ezzel a rövid bevezetéssel segíteni a választásban.

Tudom, hogy szükséges a környezet tanulmányozása – egy rövid ismerkedés a leendő óvodapedagógusokkal még fontosabb lenne, - de ez minden esetben nehezen valósítható meg. Élnék még emlékek a szülőkben az óvodáskorról, de azóta sokat változott a világ, így az óvodák is.

A tagóvodával van ugyan különbözőség, de a cél közös: A családdal összefogva biztosítanunk kell a gyermekek sokoldalú fejlődését (testi, érzelmi, értelmi), elősegíteni szocializációjukat, hogy a megfelelő életkorban iskolaéretté váljanak.

Míg a cél közös, az eszközök, a módszerek mutathatnak eltérést.

Tiszteletben tartjuk a tagóvoda szokásait, hagyományait, ugyanakkor lehetséges, hogy átvegyük egymástól a már jól bevált tapasztalatokat.

A vegyes életkorú csoportokban, kezdetben idősebb társaitól tanul sokat a kisgyermek, s majdan tőle a fiatalabbak.

A tanulás ma már másként valósul meg, mint a mai szülők gyermekkorában. Megszűntek az iskolára emlékeztető – szigorúan kötött – foglalkozások. Játék közben, játékos formában tanulják meg a gyermekek mindazt – vagy még többet is -, mint, amire az iskolába kerüléshez szükségük lesz.

A kisgyermek környezetéhez még nagymértékben érzelmi alapon viszonyul, ezért tartjuk fontosnak a szeretetteljes légkört. Az óvodapedagógus szeretetéből egy – egy gyermekre kevesebb jut, mint otthon a családban, de reméljük Önök is érzékelni fogják rövid időn belül ezt a szeretetet, ha gyermekük szívesen jön majd óvodába.

Az ember élete folyamán közösségben él, s az itt szerzett első élmények mély nyomot hagynak egész életére. Kialakulnak a helyes viselkedésformák, és a jól szervezett óvodapedagógusi tevékenység során úgy fejlődnek képességei, hogy közben jól érzi magát az óvodás gyermek.

Pedagógiai programunk ennek szellemében készült, ehhez szeretne óvodánk szervezett formában – óvodapedagógusaink munkatársaink szakértelmével – hozzájárulni úgy, hogy a családok legföltettebb kincse, a gyermek boldog legyen az itt eltöltött évek során.

Takácsné Kovács Éva
óvodavezető

I. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA, FELADATA, RENDSZERE, ELVEI

1.1.1. Gyermekképünk

Megítélésünk szerint az intézményes nevelés – mint másodlagos szocializációs színtér – alapvető feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezek, a gyermekeként egyénileg változó szükségletek csak egy elfogadó és befogadó, szeretetteljes létkörben tudnak kibontakozni. Ahol az alapvető emberi értékek, mint a tisztelet, szeretet, segítőkészség, megbecsülés, tolerancia természetes.

Ahol igény a szép, s ahol jónak lenni jó. Ott, ahol a különbözőség egységet alkot, s ahol minden kisgyermek mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség.

Olyan gyermekeket kívánunk tehát nevelni, akik fogékonyak a szépre, élnek jogaikkal, felvállalják kötelezettségüket, elfogadják a különbözőséget.

Képesek az önálló véleményalkotásra és tudnak önállóan cselekedni. Olyanokat, akik tiszteletben tartják hagyományainkat, nemzeti sajátosságainkat, értékeinket, szűkebb környezetünket, biztos identitással rendelkeznek.

Érdeklődnek más népek iránt, tiszteletben tartják eltérő kultúrájukat. Olyanokat, akik iskolába lépve egészséges személyiségként meg tudnak felelni a rájuk váró kihívásokra.

1.1.2. Óvodakép

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, szem előtt tartjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, intézményünkben folytatjuk, kiegészítjük és segítjük a családi nevelést. Az óvodai nevelés esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Óvodánk célja, a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének biztosítása, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Ennek érdekében tágas és esztétikus környezettel optimális tárgyi feltételrendszerrel felkészült, innovatív munkatársi testülettel várjuk a hozzánk beíratottakat.

A vegyes életkor adta családi légkörben a gyermekeket szeretet, elfogadás, tisztelet, bizalom övezi. Pedagógiai munkánkat az egyéni képességekhez igazodó fejlesztés jellemzi, ügyelve arra, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

1.2. SAJÁTOS ARCULAT

1.2.1. Veszprémi Csillag Úti Körzeti Óvoda

Intézményünk Veszprém város szélén, a Cholnoky lakótelep zöldövezetében, erdővel, mezővel körülölelt területen helyezkedik el.

1986 – ban került átadásra 208 férőhelyes óvodaként. Épületünk kétszintes. Szintenként 4 – 4 csoporttal, önálló öltözővel, mosdóval rendelkezik. Nagyméretű, jól felszerelt tornaterme, külön logopédiai szobája van. A gyermekek étkeztetését két melegítő – tálaló konyha és étel lift szolgálja. A dolgozók részére öltözők, mosdók állnak rendelkezésre.

Nagyméretű udvarunk parkosított, az EU szabványainak megfelelő játékokkal felszerelt, melyek jól szolgálják a gyermekek szabad mozgásfejlődését. Az udvar nagy részét pázsit, bokrok, fák borítják, a fennmaradó területen terasz, díszburkolat és ütés csillapító gumiburkolat van, melyek lehetővé teszik sáros időben is a szabad levegőn való tartózkodást.

Homokozóinkban a gyermekeknek lehetőségük van az egyéni és a közös játékra is. Az udvar talajkiképzéséből adódó domborzati eltérések lehetőséget nyújtanak télen a szánkózásra, nyáron a természetes mozgásokra. A gyermekek érzékelésének minél szélesebb fejlesztése érdekében kialakítottunk egy Kneipp-taposót, melyet jó időben szívesen használnak. Intézményünk udvarán található egy multifunkcionális sportpálya mely akár szervezett, akár szabadon választott formában is maximálisan szolgálja a gyermekek mozgás,-szociális és értelmiképességeinek fejlesztését. Törekszünk a fokozott mozgásigény kielégítésére, a mozgás megszerettetésére nap, mint nap. Erre lehetőséget biztosít az óvoda udvarán kívül a saját, jól felszerelt, tágas tornatermünk.

Figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek eltérő adottságait és integrált neveléssel igyekszünk odafigyelni testi, lelki és szociális fejlődésükre.

A gyermekeket óvodánkban elfogadó és befogadó környezet várja, hogy optimális feltételeket tudjunk biztosítani fejlődésükhöz.

A családok bevonásával a folyamatos kapcsolattartás biztosítása mellett a kölcsönös bizalomra, elfogadásra és tiszteletre épülve erősítjük a szülők elsődleges szerepét a gyermeknevelés területén.

Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, tiszteletben tartjuk törekvéseiket önazonosságuk megőrzésében, ápolásában.

A vegyes életkorból következő családiasabb légkör lehetővé teszi az újonnan érkezők zökkenőmentesebb beilleszkedését. A már meglévő szokásrendszer csökkenti a konfliktusok kialakulásának lehetőségét. Eredményesebbé válik a szocializációs tanulás, felgyorsul az önállóság fejlődése. Megszűnik a korcsoportisméltás miatti csoportcsere.

Szem előtt tartjuk a szülők kéréseit:

- csoportválasztási lehetőség
- testvérek, barátok azonos, illetve külön csoportba kerülése
- beszoktatási igények
- étkezési szokások figyelembevétele
- sajátos nevelést igénylő gyermekek egyéni fejlődése
- szükség esetén a gyermekek jogainak védelme (gyámhatósági ill. bírósági döntések figyelembe vétele)
- egyenlő hozzáférés biztosítása
- a migráns gyermekek önazonosságának megőrzése
- alapvető gyermeki jogok védelme

Az óvodánkba járó gyermekek legnagyobb része teljes családban él. Vidékről bejáró gyermekeink száma évente változik, de nem jelentős.

Gyermekvédelmi munkánk kiterjed a sajátos nevelési igényű gyermekekre a következő szempontok szerint:

Feladatunk a hátrányos helyzetű gyermekekre való fokozott odafigyelés, illetve a sajátos nevelési igényű gyermekekkel történő foglalkozás.

Szülői megkeresésnél – a szakértői javaslat figyelembevételével – akkor biztosítjuk a gyermekek integrált óvodai nevelését, ha feltételeink ehhez adottak. Szükség esetén – amennyiben személyi és tárgyi hiányosságaink miatt nem tudjuk felvállalni a sajátos nevelést igénylő gyermek ellátását – jelezzük igényeinket, és kérjük segítségét fenntartónknak.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő ellátásban részesüljön úgy, hogy közben egészséges társait ne zavarja.

Ennek érdekében segítséget kérünk az EGYMI szakembereitől, az óvodánkba járó sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlesztési programjának kialakításához. Szem előtt tartjuk, hogy ezeket a gyermekeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg.

Óvodánk nevelőtestülete feladatának tekinti a fejlesztés szakembereivel (logopédus, konduktor, pszichológus, gyógypedagógus stb..) történő folyamatos, aktív, egymást segítő együttműködést.

Célunk, hogy az intézményünkbe járó, sajátos nevelési igényű gyermekek óvodánkból kikerülve, képesek legyenek önmagukhoz képeset (lehetőleg intézményes keretek között) tovább fejlődni.

Ezeknek a gyermekeknek az egészségesek között jobban biztosított fejlődésük, és így később beilleszkedési gondjaik is csökkenthetők.

Ugyanakkor az egészségeseknek is szükségük van a másság megismerésére, elfogadására, a tolerancia korai gyakorlására.

A szülők igénye - az egészséges környezetben történő - nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkörű nevelés, melyben gyermekeik képességeinek megfelelően fejlődhetnek. Vegyes életkorú csoportjainkban kötetlen és kötött keretek között biztosítjuk mindezt.

1.2.2. Cholnoky Jenő Lakótelepi Tagóvoda

Óvodánk Veszprémben a Cholnoky Jenő lakótelepen helyezkedik el, ahol tíz-és négyemeletes, valamint sor-és családi házak veszik körül.

1980 - ban került átadásra 200 férőhelyes, nyolc csoportos óvodaként. Épülete kétszintes, szintenként 4 – 4 csoporttal, önálló öltözővel, mosdóval rendelkezik. Nagyméretű, jól felszerelt tornaterme van. A gyermekek étkeztetését egy melegítő – tálaló konyha szolgálja. A dolgozók részére öltözők, mosdók állnak rendelkezésre. Az épület személyfelvonóval rendelkezik. A bölcsőde és az iskola szomszédságában helyezkedik el. A szülők óvodaválasztási szempontjai között elsődlegesek az óvoda közelsége, a vonzó, sokrétű és gyermekközpontú arculat, az óvodapedagógusok személyisége, az intézmény gondozott, esztétikus környezete, valamint a választás lehetősége a vegyes életkorú csoportok között.

Elsődleges célunk a gyermeki személyiségből adódó játékigény sokirányú kielégítése, a természeti és társadalmi környezet minél sokrétűbb megismerése, az anyanyelv fejlesztése, a gyermekek szocializációja.

Figyelemmel kísérjük a gyermekek fokozott mozgásigényét a láb és tartáshibák prevencióját. Játékos gyermektorna keretében, spontán és szervezett mozgásos tevékenységek során, tornatermi és udvari lehetőségek biztosítják az edzést.

Óvodánkban vegyes csoportok működnek. Testvérek, barátok esetében biztosított a közös csoport választása.

A gyermekek számára tehetséggondozó tevékenységek biztosítottak.

Óvodánk hagyományai, ünnepeink és egyéb rendezvényeink a családok bevonásával valósulnak meg, melyek a kapcsolat erősítését szolgál

1.2.3. Kiemelt feladatok

Az urbanizációból fakadó mozgásszegény életvitel szükségessé teszi, hogy erőteljesebb hangsúlyt kapjon az **egészséges életmód** megalapozása, és az ezek hiányaiból adódó speciális foglalkozások megszervezése. Napi tevékenységeinket úgy alakítjuk, hogy a gyermekek igényévé váljon a mozgás, melynek legnagyobb része természetes környezetben történik.

A lakókörnyezet, hagyományok, érzelmi kötődés okán megismertetjük a gyermekeket szűkebb környezetükkel, a város történetével, történelmi nevezetességeivel. Így előtérbe kerül az ebből adódó ünnepek érzelmi szempontú megszervezése, a **magyarságtudat**, a szülővároshoz, a **szülőföldhöz** való kötődés elmélyítése. A **környezet** tiszteletének, megbecsülésének megalapozása, a környezettudatos szemléletmód kialakítása érdekében törekszünk a rendszeres tapasztalatszerzésre.

A „Zöld Óvoda” elnyerése pedig arra is lehetőséget ad számunkra, hogy egy országos mozgalom keretében környezetünk óvásával, védelmével ismertessük meg gyermekeinket.

1.2.4. Gyermekvédelmi tevékenység, a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések:

Óvodavezető gyermekvédelmi tevékenysége:

- Az óvodavezető irányítása mellett a gyermekvédelmi felelősök koordinálják az óvodapedagógusok gyermekvédelmi munkáját.
- Az óvodavezető illetve a tagintézmény vezetője gondoskodik a gyermekvédelmi felelősök munkájához szükséges feltételek biztosításáról.
- Az intézményvezető – szükség esetén – részt vesz a veszélyeztetett gyermeknél végzett családlátogatáson.

Óvodapedagógus gyermekvédelmi tevékenysége:

- A jelzőrendszer első és egyben igen fontos láncszeme. A napi kapcsolat során a gyermek családi, anyagi, mentális és környezeti változásait naprakészen tudja követni.
- A gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása
- Az óvodapedagógus közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, szükség szerint együttműködik a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal, az óvoda orvosával, védőnőivel.
- Az általa megoldható problémákat a szülővel közösen oldja meg, vagy kompenzálja.
- Indokolt esetben jelzi a gyermekvédelmi felelősnek a gyermekek speciális igényéből fakadó problémákat.
- Az eseti vagy rendszeres felmérésekhez adatot gyűjt, biztosít.
- A változó jogszabályokról tájékoztatást kap, a lehetőségeit folyamatosan bővíti.

A gyermekvédelmi felelősök feladata:

- Segítik az óvodapedagógusok gyermekvédelmi munkáját.
- A veszélyeztetett gyermekek esetében részt vesznek a családlátogatásokon.
- Gyermekbántalmazás védelme, vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető, veszélyeztető tényező megléte esetén értesítik a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatot.
- A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat felkérésére részt vesznek az esetmegbeszéléseken.
- A gyermek anyagi veszélyeztetettsége esetén rendszeres, vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezik a lakóhely szerinti Polgármesteri Hivatalnál, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatnál, szükség estén javaslatot tesznek térítésmentes étkeztetésre.
- Tájékoztatást nyújtanak a szülőknek a gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményekről: Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Gyámügyi Hivatal, Nevelési Tanácsadó – ezek címe, telefonszáma.
- Szükség szerint fogadó órát tartanak – előzetes bejelentés alapján.

- Rövid tájékoztatást adunk a szülők számára óvodánk programjáról, személyi - tárgyi feltételeinkről, annak érdekében, hogy betekintést nyerjenek mindennapjainkba.

1.3. ÓVODA SZERKEZETE

Fenntartó: Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata

1.3.1. Veszprémi Csillag Úti Körzeti Óvoda, Veszprém

Az Alapító okiratban engedélyezett férőhelyek száma	óvodai csoportok száma	engedélyezett óvodapedagógusok száma	nevelést,oktatást segítők száma
208 fő	8	18 fő (ebből 1 fő óvodavezető)	8 fő dajka 1 óvodatitkár 2,5 pedagógiai asszisztens

1.3.2. Cholnoky Jenő Lakótelepi Tagóvoda, Veszprém

Az Alapító okiratban engedélyezett férőhelyek száma	óvodai csoportok száma	engedélyezett óvodapedagógusok száma	nevelést,oktatást segítők száma
208 fő	8	16 fő	8 fő dajka 2,5 pedagógiai asszisztens

Intézményünk vásárolt élelmezéssel biztosítja a gyermekek étkezéseit.

2.1. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA

Óvodai nevelésünk célja, az óvodás korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének segítése, - az egyenlő hozzáférés biztosítása mellett - az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével hozzájárulunk a képességfejlesztéséhez, személyiségük kibontakozásához. Ideértve a sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek integrált ellátását is. Megalapozva a magán és közérdekek egyensúlyának kialakítását, - a gyermek jogait és szabadságát tiszteletben tartva - az erkölcsös

magatartás pedagógiai mintaadását, a családi nevelést kiegészítve, a családdal együttműködve.

Célunk továbbá, a gyermekbarát környezet biztosítása, a be- és elfogadó szemlélet kialakítása, az integrációt támogató tanulásszervezési eljárások, módszerek alkalmazása a nevelés, folyamatában.

A gyermekek egészségfejlesztésének érdekében különös hangsúlyt fektetünk az egészséges életmód alakítására, az egészséges életvitel sokoldalú igényének biztosítására az egyénenként változó testi-lelki szükségleteinek maximális kielégítése, az egészség- és környezettudatos magatartás kialakítására. A gyermekek harmonikus fejlődése érdekében a lelki egészség mellett tudatosítani kívánjuk bennük, hogy egészségük nagy kincs és ennek megőrzéséért nekik is nap, mint nap tenniük kell. Támaszkodunk a családok együttműködésére gyermekeik egészségmegőrzése érdekében.

2.2. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI A SZEMÉLYISÉG- FEJLESZTÉS TERÜLETÉN

Óvodai nevelésünk feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, szem előtt tartva, hogy a köznevelés közszolgálat.

- egészséges életmód alakítása
- környezettudatos magatartás
- érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés biztosítása
- az anyanyelvi, - értelmi nevelés, fejlesztés megvalósítása
- egyenlő bánásmód elvének biztosítása
- egészséges életvitel megalapozása
- egészségfejlesztési program megvalósítása
- tehetséggondozás
- sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Fontos feladatunknak tartjuk a gyermekek egészséges életmódjának alakítását, a testi szükségleteiknek, mozgásigényüknek kielégítését, az egészséges életmód szokásainak megalapozását.

A növekedés és fejlődés üteme egyénileg eltérő, a gondozás során ezeket figyelembe vesszük. Az óvodapedagógusok, a nevelést, oktatást segítő munkatársak (dajkák és pedagógiai asszisztensek) egymásra építve elfogadó, megértő, szeretetteljes légkörben, biztonságot nyújtó, megalapozott és következetes szokásrendet alakítanak ki, ezzel segítve a helyes életmód elsajátítását.

Az egészségesnevelés terén fontos feladatunk a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése és a mozgás megszerettetése. A szabadban és a csoportszobában rendszeresen és kellemes légkörben végzett mozgás váljon a gyermekek természetes igényévé és épüljön be a szokásrendszerünkbe, egészségesek, edzetek és alkalmazkodóképesek legyenek.

Fontosnak tartjuk a környezetünk megóvását, védelmét, a fenntartható fejlődést, az ehhez kapcsolódó szokások, szabályok alakítását, - a felnőttek mintaadó viselkedését- a nevelő munkánk során.

A gyermek elsősorban családban nevelődik, az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot. Az óvodapedagógus-gyermek, a gyermek-dajka, a gyermek-gyermek kapcsolat pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Az érzelmekre épülő, kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében. Alapozza meg a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak fejlődését, ezzel a szokás - normarendszer kialakulásának lehetőségét.

Az anyanyelvi-kommunikációs nevelés célja, hogy átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét és legyen jelen a nevelési feladat megvalósulásának minden mozzanatában. Bátorító környezetet biztosítunk, mellyel a gyermekek beszédkedvének, beszédbátorságának alakítását segítjük, a gyermeki szókincs folyamatos bővítésével a biztonságos önkifejezés a verbális szocializáció fejlesztésére, megalapozására törekszünk.

A mentális-értelmi fejlődés terén a gyermekek legyenek képesek érzékszerveik útján az őket körülvevő valóságot tapasztalati síkon megismerni, az egyszerű összefüggéseket észrevenni. A mindennapi munkánk során olyan ösztönző környezetet biztosítunk, mely nagymértékben segíti a gyermekek értelmi képességeinek, képzeletének, kreativitásának fejlődését, építünk a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

Tudják alkalmazni az egyszerű gondolkodási műveleteket. Fejlődjön emlékezetük, ismeretük bővüljön. Legyenek képesek egyéni fejlettségüknek megfelelő feladatokat megoldására. Gondolataikat, érzelmeiket tudják kifejezni.

Óvodai nevelésünk az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, melyet elfogadás, tisztelet, megbecsülés és bizalom jellemez,
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról,
- szükség esetén speciális szakemberek bevonása prevenciós és korrekciós nevelési feladatok érdekében.
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységről az életkort és az egyéni fejlettséget mindig figyelembe véve, a játékosság elvének megvalósulásával, a szabad játékhoz elegendő időt, helyet és eszközt biztosítva
- e tevékenységeken keresztül az életkornak és egyéni képességeknek megfelelő műveltség tartalmak közvetítéséről,
- a kisgyermek egészséges fejlődéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetről.
- biztosítjuk a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését intézményünk lehetőségeinek megfelelően

2.3. AZ ISKOLAI ALKALMASSÁG

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá érik.

Az óvodapedagógus célja, hogy a gyermekek az iskolába kerülés eléréséhez megfelelő testi, lelki és szociális érettséggel rendelkezzenek.

A rugalmas iskolakezdés lehetőséget ad arra, hogy az életkor elsődlegességén kívül a gyermek fejlettségi szintje alapján kerüljön beiskolázásra.

Testi fejlettség feltételei:

- az iskoláskorra jellemző testarány és testfelépítés kialakult, teherbíró képessége korának megfelelő, és megindult a fogváltás
- a térbeli mozgás, mozgáskoordináció és finommotorika jól fejlett és kialakult
- szem-kéz, szem-láb koordináció fejlett
- 3 ujjas ceruzafogás biztos
- a test szükségleteinek szándékos irányítására képes
- oldalisága kialakult

Lelki fejlettség feltételei:

- rendelkezik a tanuláshoz szükséges kellő motivációs készséggel
- jó kudarc- és sikertűrő, illetve monotoniatűrő képesség
- egészséges éntudat, énkép
- szándékos bevézés és felidézés megjelenése
- szándékos figyelem kialakulása fokozatosan növekvő tartalmi és területi szinten
- folyamatos, tiszta beszéd, érzések, gondolatok mások számára is érthető módon való kifejezése
- mások beszédének végig hallgatása, megértése
- ok-okozati összefüggések felismerése
- számolási készség megléte
- mennyiségek (több, kevesebb fogalmának ismerete) és relációs kapcsolatok ismerete
- elemi ismeretek önmagáról és az őt körülvevő környezetről
- önmagára és környezet rendjére való odafigyelés

Szociális fejlettség feltételei:

- együttműködésre, kapcsolatteremtésre és alkalmazkodásra való képesség felnőttel és gyermekkel egyaránt
- kialakult feladattudat, feladatértés, szabálytudat
- munka jellegű tevékenységek esetén korának megfelelő önállóság, munkatempó, kitartás

A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális szakemberek segítségével végzett folyamatos pedagógiai munka mellett érik el az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szintjüket.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni,
- az óvodáskor végére szociálisan is éretté válik az iskolára,
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről,
- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni,
- feladattudata kialakulóban van és ez a feladat megértésében feladat tartásában, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg,
- kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása állandó változásban van.

3.1. ÓVODAI NEVELÉSÜNK RENDSZERE

Az óvodai nevelésünk rendszerében megvalósuló feladatok biztosítják az óvodai nevelés céljának kiteljesedését. A feladatrendszer 4 fő modulra osztható. (Lásd 1. sz. melléklet)

3.2. A RENDSZER ELEMEI

3.2.1. A nevelés alapvető keretei

- gondozás, egészséges életmódra nevelés
- közösségi nevelés, szocializáció
- egészséges életvitel megalapozása
- egészségfejlesztési program megvalósítása

A **gondozás, egészséges életmódra nevelés** a gyermek testi-lelki védelme, az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége. A kisgyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amelyek elősegítik a növekedését, fejlődését, hozzájárulnak jó közérzetéhez, egészségének megőrzéséhez, megteremtik a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit. Segíti a gyermek önállósulási folyamatát.

Egészséges életvitel, egészségfejlesztés az eltérő egyéni fejlettségi szintek figyelembevételével, a rugalmas napirend, az étkezés, a testápolás, az öltözködés, a pihenés illetve az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységek megfelelő biztosításával megalapozza a gyermekek helyes életritmusát, a kulturált táplálkozási, öltözködési szokásokat, a személyi higiéne igényének kialakulását; mozgásigényének kielégítését, ellenálló képességét, aktív és passzív pihenésének rendszerét.

Feladatok:

- a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- lehetőség szerint naponta a szabad levegőn való játék, mozgás, séta megszervezése
- differenciált egyéni bánásmód alkalmazása és elegendő idő biztosítása a tisztálkodási- és a higiéniai szokások kialakításához, önállóságra nevelés megvalósulásához
- a gyermekek egészségének védelme – mozgásigényének kielégítése, edzettségének és mozgásfejlődésének biztosítása
- a nap folyamán a megfelelő folyadékpótlás biztosítása
- a helyes táplálkozási szokások, kulturált étkezés szabályainak kialakítása
- az öltözköskor az egyéni képességeknek megfelelő önállóság kialakítása, az időjárásnak megfelelő öltözködés, az öltözési szokások, szabályok alakítása
- a nyugodt pihenés feltételeinek megteremtése
- az egészségügyi szakemberekkel, védőnőkkel való együttműködés

A **közösségi nevelés, szocializáció** az a folyamat, melynek során a társadalom szempontjából értékes tulajdonságok kialakulnak. Az elsődleges szocializációs szintér a család, az óvodai nevelés ezt egészíti ki. Az első találkozás, annak emberi, érzelmi és tárgyi környezete alapvetően befolyásolja a gyermekek csoporthoz fűződő későbbi kapcsolatát. A kialakított szokásrenden és az együttélésből fakadó interakción keresztül fejlődik, alakul a gyermekek normarendszere. Az óvodában elsajátítják a társas együttélés szokásait, szabályait, viselkedésformákat, érzelmi kifejezési formákat. Az óvodapedagógus, dajka és pedagógiai asszisztens azonos értékeken alapuló viselkedése, kommunikációja példa a gyermekek számára.

Feladatok:

- nyugodt, szeretetteljes, családi légkör kialakítása,
- érzelmekre épülő, kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, a gyermek – óvodapedagógussal, pedagógiai asszisztenssel, dajkával és a társaival való kapcsolatában a pozitív attitűd, érzelmi kötődés kialakításának segítése
- a csoporttal való együttműködés igényének alakítása közös élmények biztosításával
- következetes, alapuló állandó értékrend kialakítása
- a gyermekek érzelmi, akarati, erkölcsi tulajdonságainak formálása
- a szűkebb- és tágabb környezetünk megismerése, a nemzeti identitástudat alakítása
- a különbözőség elfogadtatására nevelés, el- és befogadó környezet biztosítása
- az eltérő fejlődésű, sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése érdekében szakemberekkel való együttműködés

3.2.2. A gyermekek tevékenységformái

Tevékenységeinket a gyermeki kíváncsiságra, az életkori sajátosságokra alapozva tervezzük és valósítjuk meg. Óvodai munkánk során biztosítjuk gyermekeink számára a játékos, cselekvésen alapuló tanulást, ami utánzós, spontán és szervezett tevékenység, a teljes személyiség fejlődését és képesség fejlesztését támogatja.

3.2.2.1. A játék

A játék az óvodáskorú gyermekek alapvetően pszichikus szükséglete. Örömforrás, feszültségcsökkentő, mozgásfejlesztő, tapasztalatszerzésre alkalmat adó, vagyis az egész személyiséget fejlesztő tevékenység. A játék célja és eszköze is a nevelésnek. A gyermekek a játék közben számtalan ismerettel, tapasztalattal gazdagodnak. A gyermekek a játékban sok információt szereznek és adnak önmagukról, belső világukról, kellemes és kellemetlen élményeikről. Fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesítése, melyhez elegendő időt, helyet és eszköz biztosítunk a gyermekek számára. Így a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé válik. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos, támogató jelenléte szükséges. Feladtunk, hogy a játékhoz megfelelő nyugodt légkört biztosítsunk a gyermekek számára, így lehetőségük adódik megfigyelésekre, ismeretszerzésre, miközben fejlődik a problémamegoldóképességük, a gondolkodásuk, kifejezőkészségük és a társas kapcsolataik is. Lehetőséget biztosítunk a szabad társ – és eszközválasztásra, a játék későbbi folytatására. Szabad játék során erősödik a gyermekek éntudata, együttműködő – és alkalmazkodó képessége.

3.2.2.2. A munka

A munka a személyiségfejlesztés fontos eszköze. A munka jellegű tevékenység a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. A gyermekek mindennapi tevékenységének része, amely az óvodai élet egészében érvényesülő játékos jellegű folyamat.

Formálja a gyermek belső fegyelmét, kötelezettségvállalását, a munkához szükséges készségeket, képességeket, megalapozza a munka iránti tiszteletet, eredményének megbecsülését, fontosságának és hasznosságának megértését.

3.2.2.3. A tanulás

A tanulás tevékenységbe ágyazott spontán ismeretszerzés, mely az óvodában folyamatos. Jelentős részben utánzós, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán gyakorlati tevékenységekbe ágyazottan valósul meg. Az adott képességek olyan irányú egymásra és együttható fejlesztése ez, mely a gyermekek önálló cselekvő képességét szolgálja.

A tanulás elsődleges célja az óvoda gyermekek képességeinek fejlesztése, a környezetükből és az óvodai élet során megszerzett ismereteinek, tudásának bővítése. Az óvodapedagógus épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodai tanulás cselekvéses tanulás, mely során az óvodapedagógus személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakoztatását. Fejleszti a gyermekek szabályokhoz való alkalmazkodását, feladattudatukat, feladattartásukat, munkatempójukat, önfegyelmüket, a tanuláshoz nélkülözhetetlen beállítódásukat. A tevékenységbe ágyazott spontán ismeretszerzéstől a problémamegoldó fogalmi gondolkodásig eljutva alakul belső képük.

Az óvodában a tanulás egyrészt spontán játékos tapasztalatszerzés, másrészt a nevelési célok érdekében sajátosan szervezett tevékenység. Mindkét esetben épít a gyermekek cselekvő aktivitására. A gyermekek kötött és kötetlen keretek között tanulnak. A kötött keretű tanulást frontális, egyéni és mikro csoportos formában valósítjuk meg.

A játékos feladatmegoldások fokozzák a gyermekek érdeklődését, kitartását, fejlesztik gondolkodásukat. A cselekvéses tanulás pedig segít kompetenciáik erősítésében.

Az óvodapedagógus - egyéni fejlettségüknek megfelelően - differenciált feladatadással készíti sokoldalú tevékenységre a gyermekeket.

A tanulásban a gyermekeket a kíváncsiság, a foglalkozási helyzet, az óvodapedagógushoz fűződő érzelmi kapcsolat motiválja. A gyermekek számára olyan szituációk átélésére ad lehetőséget, ahol megismerik a felfedezés, a kutatás örömeit.

A tanulás befolyásolja a gyermekek világképének alakulását is. A gátló kudarcok kiküszöbölésére törekszünk, mert a siker öröme önmaga motiválja a gyermeket az újabb megismerő, tapasztalatszerző tevékenységre. A személyre szabott pozitív értékelés pedig önbizalom erősítő hatása. Így válik önmaga fejlődésének rugójává.

3.2.3. A fejlesztés tartalma

A fejlesztés tartalmi eszközeibe tartoznak azok a nevelési területek, amelyek a szervezett, tervezett tanulást, fejlődést és a testi-lelki egészség megőrzését biztosítják.

- anyanyelvi-kommunikációs nevelés
- Külső világ tevékeny megismerése
- Mesélés, verselés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, mintázás, kézi munka
- Mozgás, preventív torna

3.2.3.1. Anyanyelvi-kommunikációs nevelés

Átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési folyamat megvalósulásának minden mozzanatában. Beszéltető környezet megteremtésével, helyes mintaadással kialakítja a gyermek beszédkedvét és fejleszti azt.

3.2.3.2. Külső világ tevékeny megismerése

A külső világgal való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat, miközben alakul a gyermek társas kapcsolatrendszere, környezettudatos magatartása, önálló véleményalkotása, fejlődik beszédmegértő és nyelvi kifejezőképessége.

Tapasztalatokat nyújt a természeti, a társadalmi környezetről. Matematikai tartalmú ismeretek megszerzésére ad lehetőséget. Pozitív érzelmi viszonyt alakít ki a természethez, és ezzel megalapozza a gyermekek környezetvédelemmel való kapcsolatát.

Kialakítja a szülőföld iránti szeretetet, hagyományaink őrzését, ápolását.

Tiszteletben tartja más népek kultúráját, identitását.

3.2.3.3. Mesélés, verselés

A mese, a vers, a mondókák, a rigmusok stb. az anyanyelv közegén át az emberi kapcsolatokat tanítja meg; mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését és mindehhez érzelmi biztonságot ad. Biztosítja a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődését. Tájékoztat a külvilág és egyéb emberi viszonylatok kapcsolatáról. Ráébreszt a tárgyi világot is megelevenítő szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképre. A saját vers és mesealkotás, annak mozgással vagy ábrázolással történő kombinálása pedig a gyermeki önkifejezés egyik módja. Az irodalmi nevelés akkor hatásos, ha a gyermek szereti a verset, mesét, mondókát, ha örömet okoz neki, ha várja a vele való találkozást. Ennek érdekében népi, klasszikus és kortárs irodalmi művekkel egyaránt megismertetjük őt.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

3.2.3.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A gyermekeket élményhez juttatja, felkelti, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Megalapozza zenei anyanyelvüket, feloldja gátlásaikat, fejleszti zenei képességeiket és készségeiket. Megismerteti népdalainkat, népi játékainkat, hagyományainkat, mellyel a haza iránti, az anyanyelv iránti érzelmeik megalapozódnak.

3.2.3.5. Rajzolás, mintázás, kézi munka

A gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja; kialakítja bennünk az elemi képolvasási, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképeséget. Felébreszti a gyermekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát; biztosítja élményeik, fantáziájuk és megfigyeléseik képi és térbeli megjelenítésének sokféle lehetőségét, melynek során eljuttatja az alkotás öröméhez, a szépre való rácsodálkozás képességéhez.

3.2.3.6. Mozgás, preventív torna

A mozgás az óvodai nevelés folyamatában a gyermek egészséges testi- és mozgásfejlesztése útján szolgálja személyiségük akarati tényezőinek alakítását. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszköze. Az irányított mozgástevékenységen túl a szabad játékba ágyazott mozgástevékenység elősegíti a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlesztését. Fontos szerepe van az egészség megőrzésében és megóvásában és a tartásbeli problémák megelőzésében. Fejleszti a gyermekek mozgáskultúráját, állóképességét, testi erejét, gyorsaságát, a csont és izomrendszer teherbíró képességét. Kialakítja a térbeli és időbeli tájékozódást.

4.1. KIEMELT NEVELÉSI ELVEK

Az óvodai nevelésben alapelv a gyermeki személyiség tisztelete, elfogadása, szeretete és megbecsülése. Az óvodapedagógus gondoskodik az érzelmileg biztos légkörben a gyermek testi, szellemi, értelmi és szociális képességeinek fejlődéséről, tiszteletben tartva az egyenlő hozzáférés elvét.

4.1.1. Az óvodapedagógus modell szerepe

Az óvodapedagógus az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtésével és saját modellértékű viselkedésével, személyiségével hozzájárul a gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez. Jelenléte a nevelés egész időtartamában elengedhetetlen feltétele az óvodai nevelésnek.

4.1.2. Gyermeki jogok érvényesítése

Az óvodai nevelésnek az emberi személyiség teljes kibontakoztatására, az alapvető emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben. A gyermeket, mint fejlődő személyiséget, különleges védelem, elfogadás, szeretet övezi, megbecsülve értékeit. Nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, melyben az óvoda esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.

4.1.3. Egyéni képességek kibontakoztatása

A **képesség** valamely cselekvésre, teljesítményre való alkalmasság. Minőségét, fokát részben az emberrel született adottságok, hajlamok, részben környezeti hatások határozzák meg. Az óvodapedagógus munkája során figyelembe veszi a gyermekek egyéni képességeiből adódó különbségeket.

A képességfejlesztés és az ismeretszerezés kettős folyamat, amely csak egységben valósítható meg. Munkánk során a kommunikációs, a kognitív és a cselekvés

képességeinek fejlesztését tartjuk szem előtt. A kommunikációs képességfejlesztés terén a beszédhelyzetek teremtését, a beszélőkedv megőrzését, a beszédtechnika javítását és az értelmes beszéd fejlesztését emeljük ki.

A megismerő képesség fejlesztése során az érzékelés, észlelés, a gondolkodás, a problémamegoldás, a problémalátás és a figyelem fejlesztése a célunk.

A **cselekvés** képességeinek fejlesztését a különböző változatos tevékenységek szolgálják. Az egyéni képességek kibontakoztatásánál szem előtt tartjuk, hogy a fejlesztések csak komplex módon alkalmazhatóak nevelési munkánk során.

Programunk tehát az egyéni képességfejlesztést, az egyénre figyelmet, a magatartás-kultúrájának csiszolását, vagyis az életben való eligazodást szolgálja.

4.2. A HELYI ADOTTSÁGOKBÓL ÉS IGÉNYEKBŐL FAKADÓ NEVELÉSI ELVEINK

4.2.1. Veszprémi Csillag Úti Körzeti Óvoda

Az általános nevelési alapelvek mellett hangsúlyt fektetünk az egészséges életmód, életvitel kialakítására, a környezet szeretetére, annak védelmére, a környezet tisztetetének, megbecsülésének megalapozására, a magyarságtudat, a szülővároshoz, szülőföldhöz való kötődés elmélyítésére. Továbbá a nagycsoportos korú gyermekek azonos korosztályban való fejlesztésére, a család és az óvoda kapcsolatára a kialakuló hagyományokon keresztül.

4.2.1.1. Környezeti lehetőségeink

A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítésére törekszünk, melynek megvalósításánál a hangsúlyt a természeti környezetre helyezzük.

Kiemelten kezeljük a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeket, az óvodai élet egyéb tevékenységeibe komplexen beépített testmozgást, kiegészítve az irányított mozgástevékenységekkel. Nagy figyelmet fordítunk az aktív szabad és irányított mozgást biztosító udvari játékokra és a heti rendszerességgel tartott preventív tornára. Szervezett, az életkornak megfelelő egyéb sportolási lehetőségeket teremtünk és propagálunk - úszás, munkaidőn túl szervezett sportnapok.

A veszprémi adottságok figyelembevételével kirándulásokat, játékokat, egyéb sportolási programokat biztosítunk.

4.2.1.2. Hagyományaink

A családokkal való folyamatos kapcsolat a hagyományokra épül. Óvodánkban a szülők élnek a **nyílt év** lehetőségével, bármikor betekintést nyerhetnek mindennapjainkba.

Rendszeresen szervezünk közös programokat, megismertetjük a gyermekeket a város történetével, nevezetességeivel, kulturális programjaival, rendezvényeivel. Erősítjük érzelmi kötődésüket városukhoz, szülőföldjükhöz.

A természet folyamatos megfigyelésével, gondozásával alakítjuk gyermekeink környezettudatos magatartását.

4.2.1.3. Műhelymunkák

A nagycsoportos korú gyermekeket műhelymunkák keretében, heti egy alkalommal óvodai szinten az alábbi területen fejlesztjük:

- népi játék
- kézműveskör
- matematika
- bábovi
- zöldbarát

4.2.2. Cholnoky Jenő Lakótelepi Tagóvoda

Óvodánk a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, életkori sajátosságaira építve biztosítja a gyermekeknek a változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetéről.

Nagy hangsúlyt fektetünk az egészséges életmód kialakítására, az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítására, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítására.

4.2.2.1. Feladataink

Fontosnak tartjuk a szabad és irányított mozgásformák biztosítását, az udvaron lévő mozgásfejlesztő játékok használatát, a Kresz pálya használatával a közlekedési szabályok megismerését, különböző sportágak megismerésének lehetőségét. Versenyeken való részvételt. Séták, kirándulások szervezésével a szűkebb és tágabb környezet megismerése, megszerettetése ezáltal a környezet védelemre való nevelés. Látogatjuk a közművelődés intézményeket, színház, múzeum, könyvtár, kiállítás.

Történelmi emlékek, városi hagyományok megismertetésével erősítjük a gyermekek identitástudatát.

4.2.2.2. Hagyományaink

A hagyományaink az évszakok jeles napjaihoz kapcsolódnak (pl. Tök Jó Hét, születésnapok megünneplése, húsvéti fészekrakás, Törp vers és mesemondó nap, Juniális családi nap). Óvodánkban a szülők élnek a **nyílt nap** lehetőségével, ahol az új kiscsoportosok és szüleik megismerkedhetnek az óvodánkkal és az itt dolgozókkal.

4.2.2.3. Tehetséggondozás

A nagycsoportos korú gyermekeket tehetséggondozás keretében heti egy alkalommal az alábbi területeken fejlesztjük:

- rajzolás, mintázás, kézimunka
- ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- matematika
- külső világ tevékeny megismerése

II. ÓVODAI NEVELÉSÜNK TARTALMA

1. A NEVELÉS ALAPVETŐ KERETEI

1.1. Gondozás, egészséges életmódra nevelés

1.1.1. Az óvodapedagógus feladatai

- gondoskodjon az egészséges és biztonságos környezet megteremtéséről
- biztosítsa az egészség védelmének, edzésének, óvásának, megőrzésének feltételeit
- kísérje figyelemmel a gyermekek felszerelési tárgyainak minőségét, (egészségügyi, esztétikai), az estleges hibákat orvosolja, pótolja
- fokozottan ügyeljen a balesetmegelőzésre
- ismerje meg a gyermekek egyéni igényeit és otthonról hozott szokásait
- tartsa szem előtt a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni szükségletét
- vonja be a dajkát a gondozás során kialakult pedagógiai folyamatokba
- alakítsa ki rugalmas napirenddel az étkezés, a tisztálkodás, a pihenés és az öltözködés szokásait
- szervezzen hetenkénti zöldség-gyümölcs napot
- teremtsen meg a mindennapi mozgás lehetőségét
- szervezzen sétákat, kirándulásokat

1.1.2. Tevékenységek (2.sz. melléklet)

A gyermekek:

- gyakorolják a testápolás szokásait, az eszközöket a rendeltetésüknek megfelelően használják
- napi tevékenységük során fejlettségi szintjüknek megfelelően kiszolgálják önmagukat
- a kulturált étkezés szabályait fokozatosan megismerik és alkalmazzák
- önmaguk és környezetük esztétikumára figyelnek
- tiszteletben tartják egymás pihenési igényét
- szívesen tartózkodnak a szabadban
- a gondozás során felmerült problémáikat jelzik

1.1.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermekek önállóan használják a mosdót óvodáskor végére, figyelnek annak rendjére, az eszközöket a helyükre teszik. Önállóan mosakodnak, törülköznek. A körömkefét, a fésűt rendeltetésszerűen használják.

Fogat mosnak, a fogápoló szereket tisztán tartják. Zsebkendőjüket szükség szerint használják. Önállóan tevékenykednek, az elvégezhető feladatokat észreveszik, segítenek társaiknak. Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal természetes teendőként látják el. Kulturáltan étkeznek. Az asztal esztétikus rendjére vigyáznak, az evőeszközöket rendeltetésszerűen használják. Öltözködésükre többnyire igényesek, az időjárásnak megfelelően öltözködnek.

1.1.4. Módszertani alapelvek

Az óvodapedagógus:

- tartsa szem előtt, hogy az egészséges személyiségfejlődés egyik legfontosabb feltétele az óvodapedagógus – gyermek, gyermek - dajka jó kapcsolata
- erősítse az otthonról hozott jó szokásokat
- tartsa szem előtt a gyermekek egymástól eltérő gondozási szokásait
- erősítse a csoport szokás- és szabályrendszerét
- törekedjen a fokozatosságra az egyre nagyobb önállóság biztosítása érdekében

1.1.5. Egészségfejlesztési program

Óvodánk kiemelt feladata az egészséges életvitel megalapozása, az ehhez szükséges életvitel feltételeinek megteremtése és az egészség védelme. Ennek szellemében határoztuk meg intézményünk cél- és feladatrendszerét, és az óvodapedagógusok által irányelveként követendő módszertani elveinket. A testi-lelki harmónia megteremtésének alapvető feltétele a helyes életritmus kialakítása, melyhez elengedhetetlen az egészséges környezet és a rugalmas napirend. Mindennapi életünk része az egészséges életvitel alakítása és a gyermekek testi egészségének megőrzése, védelme, gondozása

1.1.6. Egészségtudatosság

Hangsúlyt fektetünk:

- a gyermekek mozgásigényének kielégítésére minden nap
- a rendszeres testmozgás fontosságára
- a személyi higiénia megvalósítására
- az egészséges táplálkozás iránti igény kialakítására
- a nyugodt pihenés feltételeinek biztosítására

1.1.6.1. A gyermekek mozgásigényének kielégítése

A rugalmas napirend és a vegyes életkorú csoport lehetőséget biztosít a szabadban és a teremben egyaránt a változatos szabad mozgásra. Az udvari és a csoportszobai játéklehetőségek alkalmasak arra, hogy a gyermekek igényüknek és életkoruknak megfelelően tevékenykedjenek. Intézményünk a szülők támogatásával folyamatosan bővíti eszközeit, pótolja, javítja az elhasználtakat. Kihasználjuk a játék adta lehetőségeket, hogy minden gyermek számára élmény legyen a szabad mozgás.

1.1.6.2. Rendszeres testmozgás

A szabad mozgás mellett fontosnak tartjuk az irányított tevékenységet, mely a gyermekek erőnlétét, ügyességét, mozgáskoordinációját, állóképességét, figyelmét, önfegyelmét hivatott fejleszteni. Ennek érdekében tornaszobai tevékenység keretében heti rendszerességgel végeznek mozgásos tevékenységet. Nagy hangsúlyt fektetünk a helyes testtartásra, ennek érdekében preventív tornán erősítjük gerincoszlopukat, lábboltozatukat. Stresszoldásként relaxációs játékokat játszunk velük. E tevékenységeket jó idő esetén intézményünk jól felszerelt udvarán végezzük.

1.1.6.3. A személyi higiéné megvalósítása

A gyermekekkel kapcsolatos gondozási feladatokat a minden csoporthoz tarozó saját öltözőben és mosdóhelyiségben végezzük. Célunk, hogy igényükké váljon saját és környezetük rendje, tisztasága. Óvodáskor végére kezeljék készségszinten a tisztálkodási eszközöket, képesek legyenek önállóan a rendezett öltözködésre. Szükség esetén figyelmeztessék erre társaikat is. Tudatosodjon bennük, hogy a személyi higiéné az egészségmegőrzés egyik fontos eleme.

1.1.6.4. Egészséges táplálkozás

Tiszteletben tartjuk a gyermekek otthonról hozott szokásait. Kiemelten kezeljük a különböző étkezéssel kapcsolatos intoleranciát. (tej-, tojás-, glutén érzékenység, szója, stb.). E mellett intézményünk napirendjében kiemelt helye van az étkezési szokásoknak. A gyermekek háromszori étkezéséből a tízórai és az uzsonna folyamatos napirend keretében történik, mely lehetőséget biztosít arra, hogy

minden kisgyerek akkor egyen, amikor megéhezik, és annyit, amennyit igényel. Az étkeztetés egyben a kulturált étkezési szokások elsajátításának fontos színtere.

A szülők támogatásával rendszeresen tartunk „gyümölcsnapot”. Célunk az, hogy olyan gyerekek is megkóstolják a zöldséget, gyümölcsöt akik addig nem ismerték, vagy nem szerették. Megtapasztalják, hogy a vitaminokban gazdag ételek fontosak az egészséges táplálkozáshoz.

Fontos szerepe van a folyadékpótlásnak a gyermekek szervezetébe. Óvodánkban a tízóraihoz meleg folyadékot kapnak. Ezen kívül a nap bármely szakában biztosítjuk számukra az igényüknek megfelelő mennyiségű ivóvizet. Figyelmeztetjük őket ennek fontosságára.

1.1.6.5. Pihenés, alvás

A gondozás fontos része a nyugodt, kényelmes, csendes, egészséges környezetben történő pihenés biztosítása. Ehhez épp úgy hozzátartozik a jó minőségű ágy, a tiszta, természetes alapanyagú ágynemű, mint az átszellőztetett légtér és az egymást nem zavaró pihenőtér. A gyermekek alvási szokásai eltérőek, melyeket igyekszünk figyelembe venni. Ezt a célt szolgálja folyamatos ébredésük is. Életkoruknak és alvásiigényüknek megfelelő mennyiségű pihenést biztosítva segítjük egészséges fejlődésüket.

1.1.7. Környezettudatos magatartás kialakítása

Az egészséges életvitel alakításához elengedhetetlenül szükséges a környezettudatos magatartás, melynek megalapozása a gyermekekben óvodánk kiemelt feladata. „Zöld Óvoda”-ként egy országos programba kapcsolódva törekszünk környezetünk védelmére. Részt veszünk a városban zajló környezetvédelmi programokon.

Pedagógiai Programunkban szereplő környezeti nevelésünk kiegészítéseként és annak érdekében, hogy gyermekeink felnőtt korukban is környezettudatos magatartással éljenek:

- szelektíven gyűjtjük a hulladékot
- folyamatosan megfigyeljük a természetet kirándulások, séták során és az óvoda udvarán
- növényeket gondozunk, madarakat etetünk
- családi sportnapot szervezünk minden évben
- alapvető viselkedéskultúrává alakítjuk a természetet szerető, óvó, védő magatartást

1.2. Bántalmazás, erőszak megelőzése

Fontosnak tartjuk a gyermek bántalmazásának és veszélyeztetettségének megelőzését, illetve megszüntetését. Az óvodapedagógus figyeli az érzelmi és fizikai elhanyagoltságra, bántalmazásra utaló jeleket. Amennyiben ilyen tapasztal, az óvodavezetőhöz, és helyben dolgozó gyermekvédelmi felelőshöz fordul. Első lépésként egyéni beszélgetés keretein belül próbálnak segítséget nyújtani a szülőknek. Ha a gyereket veszélyeztető okok megszüntetése nem sikerül, a Családsegítő és Gyermekjóléti Intézmény szociális segítőjét értesítjük a jelzőrendszeren keresztül.

1.3. Balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás

Az óvodapedagógus a balesetek megelőzése érdekében megteremti és folyamatosan ellenőrzi a biztonságos környezeti feltételeket. Felhívja a gyermekek és szülők figyelmét az óvoda házirendjében leírt óvó, védő előírásokra, balesetvédelmi szabályokra, és kéri azok betartását. A szabályokhoz a szülőknek is alkalmazkodniuk kell, illetve ezen szabályok betartása a gyermekek számára a szülők jelenlétében is kötelező. Kisebb sérülések esetén az óvodapedagógus látja el a gyermeket. Az ehhez szükséges elsősegély dobozt, megfelelő felszereltséggel az erre kijelölt helyen találja. Súlyosabb sérülések esetén az SZMSZ szerint jár el.

1.4. Közösségi nevelés, szocializáció

1.1.4.1. Az óvodapedagógus feladata, hogy:

- biztosítsa a gyermekek gazdag, változatos tevékenységét, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségletnek megfelelő váltakozását
- adjon lehetőséget a szabad tevékenységválasztáshoz, és az egyéni feladatvállaláshoz
- alakítson ki közösségi szokásokat
- alakítson ki rugalmas napirendet, küszöbölje ki az indokolatlan várakozási időt
- tartsa tiszteletben a gyermekek otthonról hozott szokásait
- vegye figyelembe a családok hagyományait
- erősítse a gyermekek önazonosságát, kultúrájuk tiszteletét
- segítse elő a sajátos törődést igénylő gyermekek beilleszkedését a közösségbe
- adjon lehetőséget a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni tempójában történő fejlődésre
- alakítson ki alapvető illemszabályokat
- törekedjen a barátságos, derűs légkör kialakítására, ezzel növelve a gyermekek biztonságérzetét
- tegye otthonossá a közösségi élet színtereit
- segítse a gyermekek kötődését a csoportban; a baráti kapcsolatok kialakulását
- legyen toleráns a gyermekek konfliktusait tekintve
- serkentsen a gyermekek önkifejezését, erősítse éntudatukat
- nyelvi példaadásával segítse a gyermekek viselkedéskultúrájának kialakulását, megerősödését
- alakítsa ki a közösség hagyományait

- biztosítsa az egyenlő hozzáférést az óvodai nevelés minden területén

1.4.2. Tevékenységek (2.sz. melléklet)

A gyermekek:

- szívesen bekapcsolódnak a szabadon választott tevékenységekbe
- alkalmazkodnak a csoport szokásaihoz, hagyományaihoz
- tevékenyen részt vesznek környezetük alakításában
- érzelmileg kötődnek egyes gyermekekhez, a csoporthoz, az óvodapedagógusokhoz.
- érzelmeiket, együttérzésüket, véleményüket képesek minden helyzetben kinyilvánítani

1.4.3. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A szociálisan érett gyermekek aktívan vesznek részt a közös tevékenységekben és elfogadják az ezeknek megfelelő magatartási formákat. Figyelemmel fordulnak egymás felé. Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel. Érdeklődnek a csoport mindennapjai iránt. Bízhatnak önmagukban, társaikban. Megértéssel fogadják a sajátos törődést igénylő gyermekek szokatlan megnyilvánulásait. Számba veszik a csoport tagjait, érdekli őket társaik mondanivalója, munkája. Rokonszenvet, barátságot mutatnak egy-egy társuk iránt.

Önként vállalnak a csoport érdekében feladatokat. Megkezdett munkájukat akkor is befejezik, ha ez nehézséget jelent számukra.

Tevékenységeik során képesek együttműködni és a feladat elvégzése közben elfogadni az alá-, mellé-, és fölérendeltségi viszonyokat.

Önállóan alkotnak véleményt, különböző helyzetekben választanak és döntenek.

1.4.4. Módszertani alapelvek

Az óvodapedagógus feladata:

- törekedjen a derűs, szeretetteljes, megértő, elfogadó légkör kialakítására
- viselkedése legyen minta a gyermekek számára
- érvényesítse a másság elfogadásának elvét
- biztosítsa a közösség belső intimitását, családias jellegét
- tegye lehetővé, hogy minden gyermek önálló, aktív személyként élje meg önmagát (különüljön el az „én” és a „másik”)
- törekedjen a társadalmi beilleszkedés alapszabályainak kialakítására
- tartsa szem előtt a hagyományörzés közösségerősítő szerepét
- biztosítson lehetőséget az állandó, személyes érintkezésnek, kommunikációnak

- érvényesítse a különböző életkor sajátosságait, a szociális tanulás gazdag lehetőségeinek kibontakoztatása érdekében
- tartsa szem előtt, hogy a szülővel együtt történő folyamatos beszoktatás erősíti az óvoda-család kapcsolatát
- tartsa tiszteletben a családok kultúráját, szokásait
- építsen hagyományaikra
- kiemelten kezelje a gyermekek személyiségjogainak tiszteletben tartását
- tartsa szem előtt a szokás-és szabályrendszer kialakításakor a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységének tiszteletben tartását , és a viták egymás közötti lerendezését

1.4.5. Kapcsolatok más nevelési területekkel

- Az **anyanyelvvel**, mert minden társas kapcsolat alapja a nyelv.
- A **játékkal**, mert e tevékenység során lehetőség nyílik a helyes magatartás gyakorlására, a szabályok megértésére, alkalmazására.
- A **külső világ tevékeny megismerésével**, mert az óvodai közösségben megismert szabályok az óvodán kívüli életterben is realizálódnak.
- A **gondozás és egészséges életmódra neveléssel**, mert a gyermekek jó közérzetének egyik feltétele, elősegítik a gyermek és az óvodapedagógus érzelmi kapcsolatának kialakulását, elmélyülését, fokozzák a gyermek jó óvodai közérzetét.

2. TEVÉKENYSÉGFORMÁK

2.1. Játék

2.1.1. Az óvodapedagógus feladata:

- ismerje meg és építsen a családból hozott élményanyagra; gazdagítsa azt
- segítse elő, hogy a gyermekek a szabad játékon keresztül megismerkedhessenek egymás otthonról hozott szokásaival, hagyományaival
- biztosítson megfelelő eszközöket a gyermekek számára, hogy egyéni elgondolásaikat a teremben és a szabadban is megvalósíthassák
- teremtsen megfelelő, biztonságos csoportléggkört
- vegye figyelembe a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlettségét, igényét a játék során
- alakítson ki ideiglenes és állandó játszóhelyeket
- biztosítson minél több összefüggő időt a játékra
- ismertesse meg az együttjátszás szabályait, vegye észre, ha a gyermekek játék közben zavarják egymást
- jelenléte a játékban legyen érdeklődő, elfogadó, támogató
- adjon teret a gyermekek önállóságának, kezdeményező készségének, aktivitásának
- a szabad játékban adjon teret a képességek kibontakozásához
- egész évben teremtsen lehetőséget a szabadban történő játékra

- jelenlétével tegye lehetővé a gyermekek között a játékkapcsolatok kialakulását
- adjon utánozható mintát a játéktevékenységekre

2.1.2. Tevékenységek

A gyermek:

- újszerű cselekvéseket, hangokat, hangsorokat ismételtet, mely örömet szerez számára, növeli érzelmi biztonságát
- ismerkedik tárgyak, dolgok működéseivel, egymáshoz való viszonyával
- tervez, szervez, irányít, elfogad, szerepet vállal
- kiegészítő eszközöket készít és felhasznál
- kockákból, egyéb játékszerekből különféle dolgokat alkot, mellyel fejlődik finommotorikája
- beszédkedve fokozódik, fejlődik, mozgása harmonikussá válik
- udvari játékában is jelen van a gyakorló-, szimbolikus – szerep - és a szabályjáték, fejlesztve mozgáskoordinációját

2.1.3. A fejlődés jellemzői

3-4 éves korban a gyermekek legnagyobb része még egyedül vagy kisebb csoportokban játszik. Játékuk érzelmileg erősen kötődik a játékeszközökhöz, a tárgyakhoz. Játéktevékenységeiket elsősorban a **gyakorlójáték** és a szerepjátékból kiemelt műveletek jellemzik.

Tárgyi cselekvésük tartalma közvetlen környezetükkel és saját személyükkel kapcsolatos. Önállóan és szívesen **konstruálnak**.

A 3-4 éves gyermekek jól érzik magukat társaik között, miközben játékukat az egyedül végzett tevékenység jellemzi.

4-5 éves korban a gyakorlójáték időszakosan jelenik meg, leginkább csak akkor, ha új játékszer, eszköz kerül a kezükbe. Önállóan megkeresik a játékukhoz szükséges dolgokat, használatukban megegyeznek, vigyáznak azokra. Gyakrabban alakulnak ki együtt játszó csoportok.

Az eszközökhöz való ragaszkodást felváltja a szerepekhez való kötődés. Megjelenik a **szimbolikus - szerepjáték**. A kezdeti gyakori szerepcserék egyre inkább szerepekhez való kötődéssé alakulnak. Képesek a szerepjáték témájának megfelelően viselkedni. Óvodapedagógus segítségével maguk készítenek kiegészítő játékszereket. Játékuk tudatosabb, szervezettebb, hosszabb ideig tartó.

Megjelennek a **szabályjátékok** alapjai.

Érvényesül a szabad játék túlsúlya, az óvodapedagógus tudatos jelenléte, mely biztosítja az indirekt irányítást a játék egész folyamatában.

5-6-7 éves korban a gyakorló játék a konstrukciós és a szerepjáték elemeként jelenik meg. A konstruálás során egyre bonyolultabb alkotásokat hoznak létre. Barkácsoláskor képesek a különböző anyagokat, eszközöket egyéni ötleteik alapján alkalmazni.

A szerepjátékban elfogadják a játék szabályait, önállóak a közös tervezésben, a szerepek és az eszközök kiválasztásában.

A bonyolultabb, nagyobb ügyességet, figyelmet, fegyelmet, kitartást igénylő játékokat is örömmel játsszák a szabályok betartásával.

Kialakul az egészséges versenyszellem.

2.1.4. Módszertani alapelvek

Az óvodapedagógus feladata:

- érvényesítse a játék kiemelt szerepét az óvodai élet minden területén
- tartsa szem előtt, hogy a játék a gyermek elemi pszichikus szükséglete, a személyiségfejlesztés kiemelt eszköze
- tartsa tiszteletben a gyermeki kezdeményezést, az önkéntességen alapuló önálló tevékenységet
- tegye lehetővé, hogy a játék mindennap visszatérő zavartalan folyamattá váljon
- törekedjen az elmélyült játékhoz szükséges nyugodt légkör megőrzésére
- törekedjen a minél magasabb szintű kommunikációra játék közben is.
- tartsa szem előtt a játék kreativitást fejlesztő szerepét
- egyéni minta adásával fejlessze és tegye változatossá a szabad játék folyamatát
- tartsa szem előtt a gyermek természetes mozgásigényét a szabad játékban is

2.1.5. Kapcsolatok más nevelési területekkel

Az **anyanyelvi neveléssel**, mert fokozódik a gyermekek beszédkedve, a játék közben feltett kérdéseik és a tovább kérdezésre bátorító óvónői válaszok ösztönzik a beszédet, gondolkodást.

A **közösségi neveléssel**, mert a játékban alakulnak a gyermek társas kapcsolatai.

A **mozgással**, mert egyéni igényeinek megfelelően mozog és ennek hatására rendkívül intenzíven fejlődik mozgáskultúrája.

A **dalos játékokkal**, mert ezek szabályjátéknak tekinthetők, és személyiségfejlesztő hatásuk nélkülözhetetlen.

2.2. Munka jellegű tevékenységek

2.2.1. Az óvodapedagógus feladata:

- teremtsen meg a nyugodt, kiegyensúlyozott légkört a munkához
- biztosítsa a munkához szükséges eszközöket, mutassa be azok rendeltetésszerű használatát, tegye érthetővé a gyermekek számára elfogadható szinten a munka célját
- támaszkodjék a munka játékkal megegyező sajátosságaira
- alakítsa ki a feladatok elvégzéséhez szükséges készségeket, munkafogásokat, szokásokat
- adjon az egyéni képességeknek megfelelő változatos feladatokat
- A fokozatosság elvét tartsa szem előtt
- teremtsen meg az önálló munkavégzés lehetőségét

- vegye figyelembe a gyermekek egyéni és életkori sajátosságait, otthonról hozott tapasztalatait, építsen a gyermekek előzetes ismereteire
- kísérje figyelemmel a gyermekek munkavégzését,
- instrukciói legyenek rövidek, lényegre törőek, a gyermekek számára érthetőek
- a gyermeki munka értékelése legyen konkrét, egyénre szabott, reális, fejlesztő mely figyelembe veszi a gyermek saját magához képest történő fejlődését

2.2.2. Tevékenységek

A gyermekek

- a gondozási teendőkben egyéni képességeiknek és életkori sajátosságainak megfelelően aktívan vesznek részt
- egész évben részt vállalnak az étkezés körüli tevékenységekből
- kezdetben segítséggel, később teljesen önállóan végzik tevékenységeiket az alkalmanként és rendszeresen ismétlődő munkafolyamatokban
- környezetük alakításában aktívan részt vesznek

2.2.3. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Önállóan terítnek, segítenek leszedni az asztalt, önállóan önmaguk ellátásában. Feladatértésük, kitartásuk, munkatempójuk, önállóságuk folyamatosan alakul. Képességeiknek megfelelően önként vállalnak kisebb megbízatásokat. Környezetszépítő munkájuk esztétikumára figyelnek. A teremben és az udvaron is óvják a játékokat, és részt vesznek azok rendezésében.

A munka jellegű tevékenységek során használt utasításokat megértik; alakul és fejlődik fogalmi gondolkodásuk.

Munkájuk elismerése által megalapozódik a munka eredményének megbecsülése, fontosságának és hasznosságának megértése.

2.2.4. Módszertani alapelvek

Az óvodapedagógus feladata:

- tartsa szem előtt, hogy a munka önkéntes, örömmel végzett tevékenység
- érvényesítse a munka játékos jellegét
- tartsa szem előtt, hogy a munka a személyiségfejlesztés fontos eszköze
- erősítse és fejlessze a munka sajátos, játéktól eltérő vonásait
- tudatosítsa az egyes gyermek kötelességvállalásának fontosságát, éreztesse meg, hogy munkáját igénylik és számon tartják.
- tartsa szem előtt az érdekelés pozitív személyiség fejlesztő hatását

2.2.5. Kapcsolatai más nevelési területekkel

- Az **anyanyelvvel**, mert a munkavégzés elképzelhetetlen kommunikálás nélkül; fejlődik szókincsük, bővül anyanyelvük.
- A **játékkal**, mert itt közelivé és elfogadhatóvá válik a munka. Lehetőség nyílik a szabályok megértésére, a helyes magatartás gyakorlására. A játék erősíti a munka sajátosságait.
- A **külső világ tevékeny megismerésével**, mert a gyermek az itt szerzett tapasztalatait, ismereteit a munkatevékenységben alkalmazza.
- A **gondozás és egészséges életmódra neveléssel**, mert a gyermekek szükségleteinek kielégítése adja a legtöbb munkajellegű tevékenységet.

2.3. Tanulás

Mivel az óvodai nevelést teljes mértékben áthatja, ezért az I. fejezetben található.

3. A FEJLESZTÉS TARTALMI ESZKÖZEI

3.1. Anyanyelvi nevelés és kommunikáció

3.1.1. Az óvodapedagógus feladata:

- ismerje és szeresse anyanyelvét, fejlessze anyanyelvi kultúráját, beszéljen érthetően, ügyeljen beszéde hangzásbeli hatásaira, mondat szerkesztése legyen egyszerű és világos
- teremtsen beszéltető légkört az óvodai életet érintő valamennyi tevékenységi forma közben
- ismerje meg a család anyanyelvi kultúráját, kísérje figyelemmel a gyermek kialakulóban lévő egyéni beszéd sajátosságait; példaadásával akadályozza meg a durva beszéd térhódítását
- biztosítsa, hogy minden gyermek az igényének megfelelően anyanyelvén is kommunikálhasson
- építsen a gyermekek kíváncsiságára, élményeire, tapasztalataira, értelmi képességük és kreativitásuk fejlődése érdekében
- figyeljen fel a beszédhibákra, és tegye lehetővé azok korrigálását, szükség esetén kérje szakember /logopédus/ segítségét
- biztosítson lehetőséget arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek részt vehessenek a közösség helyi kommunikációs rendszerében
- találjon módot arra, hogy a beszédhibás gyermek is átélje a közlés, a kifejezés örömeit
- gyarapítsa a gyermekek szókincsét, mélyítse anyanyelvi ismereteiket
- szervezzen anyanyelvi játékokat, melyben használja ki a nyelvi fordulatok bemutatására adódó alkalmakat

3.1.2. Tevékenységek

A gyermekek:

- szívesen beszélgetnek egymással, az óvodapedagógussal, más felnőttekkel
- aktívan vesznek részt irányított beszélgetésekben
- az anyanyelvi szabályokat a tevékenységeik során folyamatosan alkalmazzák
- szívesen mesélnek, verselnek, idéznek fel irodalmi élményeket
- folyamatosan játszanak anyanyelvi játékokat
- érzelmeiket, észrevételeiket, véleményüket megfogalmazzák
- a más anyanyelvű gyermekek számára természetes, hogy anyanyelvükön is kommunikálnak

3.1.3. A fejlődés jellemzői

3-4 éves korban: a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek elsősorban arról, ami saját személyükkel kapcsolatos. Ismerik környezetük tárgyait, személyeit, megszokott jelenségeit. Leggyakrabban kérdés, felkiáltás formájában nyilvánulnak meg. A magán és mássalhangzók ejtése még nem teljesen tiszta.

4-5 éves korban: elmondják élményeiket, jelzik problémáikat. A megismert szavakat, kifejezéseket a szokásostól eltérő beszédhelyzetben is megfelelően értik és használják. Szövegszerkesztésük gyakran összefolyó, sok kötőszóval. Alkalmazzák a párbeszéd jellegzetes fordulatait, udvariassági kifejezéseit. Helytelenül képzett hangok még előfordulhatnak.

5-6-7 éves korban: összefüggő beszédükben aktívan használják a megismert kifejezéseket. Elbeszélésük folyamatos, követi a történetek logikai, időbeli sorrendjét, alkalmazzák a névmásokat, névutókat, igeidőket, igemódokat. Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd. Beszédüket a helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, mimikával kísérik. Többnyire tisztán ejtenek minden hangot.

Páros és csoportos beszédhelyzetben képesek végigvárni egymás megnyilatkozásait.

3.1.4. Módszertani alapelvek

Az óvodapedagógus:

- segítse a nyugodt beszédhelyzetek kialakulását
- tartsa szem előtt, hogy beszéde, kommunikatív viselkedése példaértékű a gyermek számára
- tartsa szem előtt, hogy a változatos tartalmú beszéd a gondolkodás fejlődésének alapja
- éreztesse meg az anyanyelv kifejező erejét, serkentsse a beszédkedvet, folyamatosan gyarapítsa szókincsüket
- tartsa szem előtt az egyéni fejlettség és az életkor adta különbségeket
- biztosítson teret a spontán megnyilatkoztatásoknak
- ápolja és őrizze a migráns gyermekek anyanyelvi kultúráját

3.1.5. Kapcsolat más nevelési területekkel

A **külső világ tevékeny megismerésével**, mert ismeretszerzés közben alakul és fejlődik a legintenzívebben beszédmegértő és nyelvi kifejező képessége.

A **verselés, meséléssel**, mert az irodalom közege a nyelv; nyelvileg tiszta, értékes irodalom hallgatása közben ismerheti meg anyanyelve sajátos ritmusát, dallamát, hangzovilágát.

A **járással**, mert fokozódik a gyermekek beszédkedve, nyelvi kommunikációs készsége. Játék közben feltett kérdéseik ösztönzik a beszédet és a gondolkodást.

A **munkával**, mert szükségessé teszi a gyermek folyamatos, szóbeli kapcsolatát a társakkal, az óvodapedagógussal. A pontos kérdéshez illeszkedő válasz fejleszti gondolkodásukat, az utasítás megértése segíti a beszédfejlődésüket. A munka melletti "jóízű" beszélgetés oldja a beszédgátlásokat.

A **szocializációval**, mert az anyanyelv az az eszköz, mely segíti a környezettel való érintkezést, önkifejezést.

3.2. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Az óvodapedagógus feladata:

- folyamatosan bővítse a saját természeti, társadalmi és matematikai ismereteit
- keltse fel a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, megismerési vágyát, és egész nap teremtsen alkalmat sokirányú tapasztalatok szerzésére
- vegye figyelembe a gyermekek otthonról hozott tapasztalatait és azok különbségeit
- fordítson gondot a sajátos nevelési igényű gyermekek környezeti megismerésére
- szervezzen kirándulásokat, sétákat; természetes környezetben szemléltesse a természeti, társadalmi jelenségeket, matematikai viszonyokat
- fejlessze egyéni problémátalátásukat, problémamegoldó képességüket
- rendszeresen végezzen a környezet megismerésére és védelmére irányuló tevékenységeket
- teremtsen meg a folyamatos megfigyelés lehetőségét
- ismertesse meg a gyermekeket természeti, társadalmi ünnepeinkkel, hagyományainkkal
- az érdeklődő gyermekeknek adjon lehetőséget a mélyebb tapasztalatszerzésre
- erősítse a környezettudatos gondolkodást
- építsen az évszakok változásának adta lehetőségekre
- teremtsen lehetőséget a környezetvédelem megismerésére
- ismertesse meg a gyermekekkel a szelektív hulladékgyűjtés jelentőségét és biztosítsa annak feltételeit a megvalósításban
- tevékenyen vegyen részt a környezetvédelemmel kapcsolatos továbbképzéseken
- játékos formában ismertesse meg a matematikai és logikai műveleteket, bővítse fogalomismeretüket

3.2.2. Tevékenységek

Társadalmi környezet

A gyermekek:

- folyamatosan ismerkednek szűkebb majd tágabb környezetükkel
- séták, kirándulások alkalmával megfigyelik az őket körülvevő társadalmi közeget; közlekedés, munkahelyek, iskola. művelődési intézmények stb.
- gyakorolják a helyes társadalmi viselkedés normáit
- folyamatosan részesül környezetük hagyományainak, kulturális életének

Természeti környezet

A gyermekek:

- megnevezik a test részeit, az érzékszerveket, ismerkednek azok funkcióival, védelmével
- folyamatosan ismerkednek a növény és állatvilággal, gondozásával, védelmével
- folyamatosan figyelemmel kísérik a napszakok változását, az évszakokat és ezek időjárási vonzatait
- tapasztalatszerzésük során ismerkednek a színekkel

Matematikai tartalmú tapasztalatok

A gyermekek:

- környezeti megfigyeléseik során folyamatosan matematikai ismereteket szereznek
- feladatokat oldanak meg; halmazokkal manipulálnak megadott szempontok alapján, sorbarendezenek, számolnak, számlálnak, mennyiségeket összehasonlítanak
- ismerkednek a geometriai formákkal, azok tulajdonságaival
- mérnek, összemérnek különböző egységeket
- egész évben alakul térbeli és időbeli tájékozódási képességük
- ismerkednek a matematika alapfogalmaival, folyamatosan használják a névutókat, összehasonlításokhoz a megfelelő mellékneveket fokozott alakban is
- az eltérő tapasztalatokkal rendelkező gyermekek differenciált feladatadással mélyíthetik ismereteiket

3.2.3. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek ismereteket szereznek a társadalmi és természeti környezetükről. Megtanulják otthonuk címét, szüleik foglalkozását. Megismernek különböző munkafajtákat. A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják. Felismerik a napszakokat, különbségeket tesznek az évszakok között, tudják azok

jellemző jegyeit. Ismerik a növény és állatvilág alapjait. Tudják a növények fejlődése és az időjárás közötti összefüggést. Megnevezik a színeket.

Tárgyak és jelenségek közötti összefüggéseket felismernek, feladattal kapcsolatos kérdéseket, gondolatokat megértenek, követik azt. Matematikai helyzetről, problémáról saját gondolataikat szabadon elmondják. Egymás állításának igazságát megítélik.

Képesek tulajdonság szerinti válogatás folytatására, sorba rendezésre, halmazok összerendezésére, tárgyak számlálására. Különböző geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, tulajdonságait megnevezni.

Értik és követni tudják az irányokat, ismerik a térbeli relációkat.

3.2.4. Módszertani alapelvek

Az óvodapedagógus:

- tegye lehetővé a természetes környezetben való megfigyeléseket
- mutasson rá arra, hogy a tárgyak, jelenségek tulajdonságai többszemponúak, egymással szoros kapcsolatban állnak, és egyik alapvető sajátosságuk formai és mennyiségi megjelenésük
- integrálja a matematikai megfigyeléseket minden más megfigyelésbe
- vegye figyelembe a gyermekek - lakhelyük és családjuk eltérő jellegéből adódó – ismeretanyagát, eltérő képességeiket, és életkorukból adódó különbségeiket
- erősítse a gyermekekben a szülőföld szeretetét a helyi néphagyományok, szokások. és a tárgyi kultúra értékeinek megismertetésével
- törekedjen a gyermekek természeti, társadalmi környezete iránti esztétikai fogékonyságának kialakítására, erősítse bennük a természet megismerésén keresztül annak szeretetét, védelmét
- biztosítson lehetőséget többszemponú feladatok megoldásával arra, hogy a gyermekek gondolkodási képessége fejlődjön.

3.2.5. Kapcsolatok más nevelési területekkel

Az **anyanyelvvel**, mert általa fogalmazódnak meg a természeti, társadalmi és matematikai ismereteik. Szókincsük bővül, konkréttá válik, fogalmi gondolkodásuk megalapozódik.

A **munkával** azért, mert a gyermekek munkavégzés közben megfigyeléseket végeznek, ismereteket, tapasztalatokat szereznek a társadalmi, természeti környezetükről. Minden munkatevékenység a gyermek számára újabb tapasztalatok forrását jelenti.

A **játékkal**, mert a környezetéből szerzett ismereteit a játékában felhasználja, átéli és folyamatosan gyakorolja.

A **rajzolás, festés, mintázás, kézi munkával**, mert a környezeti megismerés esztétikai hatással van a gyermekekre.

3.3. Verselés, mesélés

3.3.1. Az óvodapedagógus feladata:

- biztosítson könyveket, leporellókat, irodalmi alkotásokat, képeket
- teremtsen nyugodt, derűs légkört a mese-vers hallgatásához
- naponta biztosítson irodalmi élményeket
- adjon lehetőséget saját vers és mesemondásra
- tegye lehetővé, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek is irodalmi élményhez jussanak
- nyelvileg tiszta értékes irodalmat közvetítsen, mellyel keltse fel és mélyítse el a gyermekek irodalom iránti érdeklődését
- ismertesse meg a gyermekeket koruknak megfelelő kortárs, népi és klasszikus, magyar és világirodalmi művekkel
- bármikor felidézhető mese és versanyagát folyamatosan bővítse
- hangjával és mimikájával tegye szemléletessé a mesemondást, oldja a gyermekek szorongását, éreztesse meg egy-egy szójáték jó ízét
- teremtsen lehetőséget arra, hogy pozitív vagy negatív élményeiket dramatizálással, bábjátékkal oldhassák
- a szabadban is keresse az alkalmat irodalmi élmények nyújtására, spontán lehetőségek kihasználására
- ismertesse meg a gyermekeket természeti környezetükkel kapcsolatos mesékkel, történetekkel
- éljen a kulturális intézmények adta lehetőségekkel (könyvtár, színház, bábszínház)

3.3.2. Tevékenységek

A gyermekek:

- szeretnek képeskönyvet nézegetni, verset, mesét hallgatni, mondani és megjeleníteni
- a délutáni pihenés előkészítéseként szívesen ismernek meg meséket, folytatásos történeteket
- irodalmi élményeiket hangutánzással, mozgással kapcsolják össze
- egyedül, párosával és csoportosan is szívesen énekelgetnek, halandzsáznak, beszédjátékokat játszanak
- örömmel elevenítene meg játékaikban mesehősöket

3.3.3. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek várják, kérik a mesemondást, maguk is segítenek a feltételek kialakításában

Kedvelt időtöltésükké válik irodalmi művek hallgatása. Figyelmesen, csendben végig hallgatják azt, arcukon tükröződik az élmény átélése. A folytatásos mesék, versek, meseregények szálait össze tudják kötni. Az óvodáskor végére a megkedvelt, megtanult mondókákat, rigmusokat játék közben is alkalomszerűen ismételtetik.

Mesekönyvet önállóan nézegetnek, vigyáznak azokra.
Kedvelt időtöltéseik közé tartozik a bábozás, dramatizálás.
Kedvenc mesehőseiket beépítik a játékba.

3.3.4. Módszertani alapelvek

Az óvodapedagógus:

- tegye lehetővé, hogy a gyermekek életkoruknak megfelelően minél több irodalmi élményhez jussanak
- tartsa szem előtt, hogy az anyanyelv ápolása és megőrzése fontos a felnövekvő generáció számára
- alapozza meg a szép beszéd iránti igényt
- törekedjen arra, hogy az irodalommal való találkozások kötetlen, kellemes együttléttel kapcsolódjanak össze
- keltse fel a gyermekek kíváncsiságát más népek irodalmi alkotásai iránt
- vegye figyelembe a migráns gyermekek irodalmi kultúrájának értékeit
- tartsa szem előtt a magyar népmesék, hazaszeretetre nevelő hatását
- előadásmódjával éreztesse, hogy a mese emberi kapcsolatokra tanít
- fejlessze a gyermekek erkölcsi érzelmeit, ítéleteit, értékrendjét, esztétikai fogékonyságát
- érvényesítse a mese-vers szorongást oldó szerepét
- éreztesse meg a szülőkkel az értékes irodalmi élmény fontosságát, mutasson rá az otthoni verselés-mesélés jelentőségére
- keltse fel a gyermekek kíváncsiságát színházi élmények iránt

3.3.5. Kapcsolatok más nevelési területekkel

Az **anyanyelvi neveléssel**, mert az irodalom közege a nyelv.

Az **érzelmi neveléssel**, társas kapcsolatok alakításával mert emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, oldja a szorongást és erkölcsi tartalommal bír.

A **játékkal**, mert az irodalom által szerzett élményeit a gyermek a játékban jeleníti meg.

Az **ének, zene, énekes játék, gyermektánc** elsősorban az érzelmekre hat, de egyidejűleg az értelemre is. Fejleszti a fogalom párok megértését. A zenei élmény serkenti a gyermekek képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát.

3.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

3.4.1. Az óvodapedagógus feladata:

- teremtsen meg a zenei nevelés alapvető feltételeit
- rendszeresen biztosítson zenei élményeket
- ismertesse meg a gyermekeket a magyar és más népek játékaival, dalaival, rigmusokkal, mondókákkal
- tudatosan tervezze és szervezze meg a zenei élményeket; vegye figyelembe az életkori sajátosságokat, törekedjen a tiszta éneklésre
- használjon fel gyermek közeli népzenei és alkalmanként műzenét is
- alapozza meg a zenei készségek kialakulását
- kísérelje figyelemmel a sajátos nevelési igényű gyermekek zenei képességfejlesztését
- ismertesse meg a gyermekeket a különböző hangszerekkel, tegye lehetővé azok használatát
- mutasson egyszerű táncmozdulatokat, segítse az esztétikus mozgás kialakulását
- fedeztesse fel a gyermekekkel a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét
- lehetőség szerint a szabadban is nyújtson zenei élményt
- a nagycsoportos korú gyermekeket fejlessze a népi játék tevékenységein keresztül egész évben

3.4.2. Tevékenységek

A gyermekek:

- spontán módon ismételtetnek szövegeket, dallamokat, ritmusos mozgásokat, játszanak a hangokkal
- szívesen vállalják a közös játékot, az együttes és egyéni éneklést
- örömmel használják a hangszereket
- megfigyelik környezetük hangjait
- ritmikus mozdulataik, táncaik megjelennek a játékukban
- az udvaron spontán és örömmel körjátékoznak, mondogatják a kiszámolókat, mondókákat
- igénylik az óvodapedagógus zenei megnyilvánulásait
- csoportban és egyénileg is szeretik a hallásfejlesztő játékokat

3.4.3. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek az óvodáskor végére tudnak szép szövegkiejtéssel énekelni. A mondókákat - az egyenletes lüktetést kiemelve - a magyar beszéd ritmusa szerint mondják.

Tudnak dúdolóva ismert dalt visszaadni. Felismerik a magas-mély hangokat, a szomorú-vidám dalokat. Tudnak halkán ill. hangosan dalolni, tapsolni, beszélni. A tanult dallamokat hangszerről, dúdolásról felismerik. Szöveges ritmusokat visszatapsolnak.

A dalok, mondókák lüktetését - belső hallás alapján - éneklés nélkül is összekapcsolják. Egyöntetűen körbejárnak, szép testtartással.

Ismernek egyszerű tánclépéseket.

Érzékenyek a természet és környezetük hangjaira, figyelik és megkülönböztetik a hangszínek eltéréseit, zörejen, beszédhangon egyaránt.

3.4.4. Módszertani alapelvek

Az óvodapedagógus:

- törekedjen az oldott légkörű játékos zenei alkotó kedv fejlesztésére
- tartsa szem előtt, hogy a feladatok sikeres megoldása elősegíti a zeneszeretet megalapozását, a gyermekek biztonságérzetének növekedését, gátlásaik feloldását, önként vállalt fegyelmük, közösségi érzésük és magatartásuk kedvező alakulását
- készítse elő az ünnepélyek-hagyományok zenei anyagát, mely megalapozza a gyermekek magyarságtudatát
- figyeljen az egyéni fejlettség és az életkor adta különbségekre
- tartsa szem előtt, hogy a népzenei kultúra megszerettetése, a hagyományok megismertetése, a népi játékok által, az identitástudat kialakításának fontos eszköze
- segítse elő a népi játékokon keresztül az önazonosság erősítését

3.4.5. Kapcsolatok más nevelési területekkel

A gyermekek szókincsét, megismerteti a zenei neveléshez szükséges fogalompárokkal, amelyeknek a megértését és használatát cselekvés, éneklés közben sajátítják el. A dalok, mondókák elősegítik a ritmikus szövegekben ismétlődő beszédhangok pontos észlelését és a jó beszédritmus érzékelését.

A verselés, meséléssel, mert a zenei élmény felkelti a gyermekek irodalmi alkotások iránti érdeklődését, miközben emlékezetük, képzeletük fejlődik.

A **mozgással**, mert ügyességet fejleszt minden játék, legyen a táncos, dalos, melyben fejlődik a gyermek egyéni művészi képessége is.

A **közösségi neveléssel**, mert a nap folyamán együtt és egyedül is szívesen énekelnek, és e tevékenység közben alakulnak a társas kapcsolatok, megalapozódnak az alapvető viselkedésformák.

3.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

3.5.1. Az óvodapedagógus feladata:

- teremtsen meg az ábrázoláshoz szükséges feltételeket
- törekedjen a természetes, jó minőségű anyagok használatára

- ismertesse meg a gyermekeket a különböző anyagokkal, a rajzolás, a festés, a mintázás technikájával, a kézimunka egyszerű elemeivel, magyar és idegen kultúrák népi és műalkotásaival
- adjon minél több alkalmat a barkácsolásra
- biztosítsa, hogy az eszközök a nap folyamán a gyermekek rendelkezésére álljanak a teremben és az időjárástól függően a szabadban is
- tegye lehetővé, hogy a nap bármely szakában kultúrájukból adódó élményeiket ábrázolásukkal kifejezhessék
- tartsa szem előtt, hogy az ábrázolás az önkifejezés, a fantázia világ megélésének egyik eszköze
- használja ki a sajátos nevelési igényű gyermek kreativitásának személyiségformáló erejét
- keltse fel a gyermekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát
- teremtsen alkalmat a szín-, tér-, és formavilág megismerésére
- tegye lehetővé műemlékek és képzőművészeti alkotások megismerését, ezáltal pozitív érzelmeik kialakulását városunkhoz, országunkhoz
- járuljon hozzá a szavak mögötti képzettartam kialakításához, vizuális élményeik által létrejött véleményük, érzelmeik kinyilvánításához
- törekedjen arra, hogy a gyermekek értéként kezeljék egymás munkáját
- törekedjen a differenciált feladatadásra

3.5.2. Tevékenységek

A gyermekek:

- sík és térbeli formákat hoznak létre, szívesen próbálkoznak a különböző ábrázolási technikákkal; vágás, festés, mintázás, kézimunka
- a szabadban is igénylik és kihasználják a vizualitás lehetőségeit; homokoznak, földre rajzolnak, terményből képeket raknak ki, virágkoszorút fonnak stb.
- örömmel és változatosan alkalmazzák a különböző eszközöket, technikákat
- játékukat eszközök készítésével fejlesztik tovább - barkácsolás, báb, építés.

3.5.3. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek az óvodáskor végére képesek a mesék, események, képi plasztikai kifejezésére. Formaábrázolásuk változatos, alkalmasak arra, hogy kihangsúlyozzák a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, melyek érzelmeikből fakadnak.

Emberábrázolásukban megjelennek a részformák, próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével.

Színhasználatukban megjelennek az alap-, és kiegészítő színek, színárnyalatok, melyeket meg is neveznek.

Óvodáskor végére finommozgásuk megalapozódik.

Képesek figyelmük összpontosítására, technikai tudásuk aktivizálására

3.5.4. Módszertani alapelvek

Az óvodapedagógus:

- segítse elő a kezdeményező, kreatív magatartás érvényre jutását
- tartsa szem előtt a gyermeki élményeken nyugvó fantáziavilágot, mely a képi gondolkodás kialakulását és fejlődését segíti
- vegye figyelembe az egyes gyermekek eltérő fejlettségi szintjét
- erősítse a gyermekek szép iránti igényét és fejlessze esztétikai fogékonyságukat
- tartsa szem előtt, hogy az esztétikus környezet felismerése, megóvása, alakítása a gyermek személyiségfejlődésének alapja
- építsen a különböző kultúrák művészeti alkotásainak identitás erősítő szerepére

3.5.5. Kapcsolatok más nevelési területekkel

A **külső világ tevékeny megismerésével**, mert annak tárgyai, eseményei, jelenségei tükröződnek alkotásaikban.

A **verselés, meséléssel**, mert élményanyaga az érzelmi életre hat és ez megjelenik ábrázolásban is.

3.6. Mozgás

3.6.1. Az óvodapedagógus feladata:

- teremtsen meg azokat a mozgáshoz szükséges feltételeket, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, növelik a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességét
- vegye figyelembe az egyéni és életkori sajátosságokat a mozgásanyag megtervezésénél
- használja a differenciálást a sajátos nevelési igényű gyermekek mozgásfejlesztése során
- használja ki a környezet adta lehetőségeket a gyermek mozgástapasztalására, játékos kedvére építve
- biztosítsa a preventív torna feltételeit
- ismertesse meg a gyermekeket a gimnasztikai alapformákkal, egyszerűbb atlétikai gyakorlatokkal, mozgásos játékokkal
- differenciált feladatadással alakítsa a gyermekek testtartását
- biztosítson változatos eszközöket
- ismertesse meg a szerek nevét, használatát, a mozgás foglalkozás során kialakult szabályokat
- alapozza meg feladattudatukat, feladattartásukat, erősítse szabálytudatukat
- figyeljen a balesetek megelőzésére, azok elhárítására

3.6.2. Tevékenységek

A gyermekek:

- naponta végeznek természetes mozgásokat,
- heti rendszerességgel mozgásos tevékenységet végeznek a tornateremben
- rendszeresen játszanak futó-, fogó-, sor-, szabály és váltóversenyeket teremben és főleg szabadban
- támaszgyakorlatokat végeznek, csúsznak, kúsznak, másznak, járnak, futnak, egyensúlyoznak stb...
- alkalmazzák a tanult szabályokat.

3.6.3. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Az óvodáskor végére a gyermek teste arányosan fejlett, teherbíró, kialakul a mozgás iránti igénye és annak szeretete. Megértik a vezényszavakat. Fejlődik tér és idő tájékozódó képességük.

Biztonsággal használják a különböző kézi eszközöket.

Növekszik teljesítő képességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé és megfelelő ritmusúvá válik. Cselekvőképességük gyorsul. Kitartóbbá válnak. Megértik az egyszerűbb utasításokat. Önismeretük mélyül.

3.6.4. Módszertani alapelvek

Az óvodapedagógus:

- törekedjen a feladatok pontos megértése érdekében a szemléletességre
- a képességüknek megfelelő differenciált feladatadással ösztönözzön az egyéni feladatvállalásra
- tartsa szem előtt a pozitív értékelés ösztönző szerepét
- törekedjen az udvar és a természet adta lehetőségek minél sokrétűbb kihasználására
- tartsa szem előtt az egészség megőrzését, megóvását, a gyermekek biztonságát
- vegye figyelembe, hogy a mozgás a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, fejlesztésének fontos eszköze
- törekedjen a természetes mozgásigény egyéni képesség alapján történő kielégítésére
- tartsa szem előtt, hogy a mozgás hatékonyan fejleszti a gyermek személyiségét
- törekedjen kooperatív mozgásos játékok alkalmazására
- fejlessze a gyermekek álló és teherbíró képességét

3.6.5. Kapcsolatok más nevelési területekkel

Az **anyanyelvvel**, mert folyamatosan szóban irányít az óvodapedagógus, majd értékkel, jutalmaz.

A **közösségi neveléssel**, mert fontos személyiségi tulajdonságok megalapozódnak, illetve megerősödnek mint a kitartás, feladattudat, feladattartás, bátorság.

Az **éneke, zene, énekes játék, gyermektánc**, mert ritmusérzékük, harmonikus mozgásuk kialakulását e két nevelési terület biztosítja elsősorban.

A **gondozás, és egészséges életmódra neveléssel**, mert biztosítja a gyermekek zavartalan fejlődését, egészségük fenntartását, és egészséges életmódot eredményez.

A **matematikával**, mert segíti a térben való tájékozódást, az irányok megkülönböztetését, követését a mozgásokkal.

4. NEVELÉSI IDŐN BELÜLI TEVÉKENYSÉGEK

4.1. Veszprémi Csillag Úti Körzeti Óvoda

4.1.1. Műhelymunkák

Célunk a 6-7 éves korú gyermekek egymást megismerve együttműködjenek. Ezáltal lehetőségük nyílik arra, hogy összemérjék képességeiket saját korosztályukkal.

Műhelymunkák szervezésénél az óvodapedagógusok a szülőkkel konzultálva biztosítják a gyermekek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.

Területenként heti egy alkalommal, egy-egy óvodapedagógus vezetésével, 25-35 percben, szervezett keretek között.

A csoportok létszáma az adott évben iskolába kerülő gyermekek számától függően 10 -18 fő.

A működéshez szükséges tárgyi feltételeket alapítványi és pályázatok útján nyert pénzüsszezből biztosítjuk.

Műhelymunkáink:

- Népi játék
- Kézműves
- Matematika
- Bábovi
- Zöldbarát

A pedagógiai programmal összhangban, vegyes életkorú csoportjaink lehetőséget adnak a következő nevelési évben iskolába kerülő gyermekek műhelymunkákon való részvételére a szülők és az óvodapedagógusok előzetes egyeztetésével. Az óvodapedagógusok feladata, hogy az azonos életkor, érdeklődés adta lehetőségeket kihasználják a gyermekek kompetenciáinak fejlesztése érdekében.

Népi játék

Fontos feladatunk, hogy a gyermekek megismerkedjenek a néphagyományokkal, népi játékokkal, népszokásokkal, mert mi is valljuk, hogy nincs biztonságos jelen, múlt nélkül. Célunk annak meggláttatása – minél változatosabb eszközök felhasználásával –, hogy a népi játékok világa, milyen sokféle játéklehetőséget rejt magában.

A mozgás, a tánc, a különböző népi játékokkal, állandó aktív cselekvésre ösztönöz. A gyermekek a megtanult mozgásokat, dalokat újra és újra átélnek, ezáltal fellépésük egyre magabiztosabbá válik.

Az énekes játékok mellett fontos helyet kap a gyermekek mozgáskoordinációjának, ritmusérzékének, térbeli tájékozódásának fejlesztése, a ritmikus, táncos mozgásigény kielégítése.

A népszokások által megéreztetjük a gyermekekkel a közös vidámság örömét, az összetartozás melegségét.

Kézműves

Cél a népi játékok hagyományőrzésével egyezően lehetőséget biztosítani a különleges technikák megismertetésére. Műanyagcentrikus világunkban fontos, hogy visszanyúljunk a természetes anyagokhoz, régmúlt technikákhoz. Folyamatosan alakítjuk a gyermekekben az emberi munka iránt érzett megbecsülést, tiszteletet azáltal, hogy mindezt ők is kipróbálhatják.

Az esztétikai élményen kívül fantáziájuknak is teret adunk tevékenységeik során.

A gyermekek egymásnak segítve "műhely hangulatú" légkörben bontakoztatják ki legjobban alkotói képességüket.

Matematika

Cél a matematikai tevékenységek során megszerzett matematikai tapasztalatok rendezése, bővítése és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

A műhelymunka során önálló tapasztalatszerzésre építünk. Fontosnak tartjuk, hogy kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés. A foglalkozásokat úgy szervezzük, hogy azok játékosak legyenek.

A gyermekek tervező és szervező munkájuk során felismerik az összefüggéseket és ítéleteket alkotnak. Ezek újabb és újabb kérdéseket vetnek fel, mert tudnak és mernek kérdezni.

Bábovi

Cél a különböző bábfajták megismertetése, a bábmozgatótechnikák elsajátítása, a bábozás megszerettetése, beszédkedv felkeltése beszédgátlások és szorongás oldása.

A gyermekek sík-, ujj-, fakanál- bábokat készítenek, mozgatnak, életre keltenek tevékenységük során, mellyel lehetőségünk van a beszédkészségük fejlesztésére, beszédhibáik javítására, gondolkodásuk, fantáziájuk és az egész személyiségük fejlesztésére. A báb mögé bújva észrevétlenül oldódnak szorongásaik.

Az élettelen anyag megelevenedése, a mozgással párosuló esztétikai élmény adja a báb varázsát.

2.1.1.2. Preventív torna

Célunk a felgyorsult urbanizációból adódó mozgásszegény életmód kompenzálása, a gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztése. Fontos kellő időben felfigyelnünk a testtartásra, az állóképességre, és a megfelelő intenzitású mozgásingerrel korrigálni ezt.

Fokozott hangsúlyt kell tehát a megelőzésre, a prevencióra fordítanunk. Óvodánkban csoportonként heti egy alkalommal tartásjavító és láberősítő tornát tartanak az óvodapedagógusok játékos formában.

Az óvodapedagógus feladata a tartásjavító gyakorlatok során a gyermekek gerincének mobilizálása és az izomtónus erősítése.

Feladatunk a hanyag tartás javítása. E tartás velejárója a lúdtalp, melynek korrigálása során a következő feladatok hárulnak az óvodapedagógusra: helyes lábboltozat kialakítása, a láb fogó funkciójának erősítése.

A preventív torna tematikájában ráépül a testnevelési foglalkozás anyagára.

2.1.1.3. Logopédia

A különböző anyanyelvi szinten lévő gyermekek felzárkóztatásáról - az óvodapedagógus mindennapi lehetőségén túlmenően - a Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat illetve az EGYMI logopédusa gondoskodik. A foglalkozások helyben, heti rendszerességgel délelőttönként történnek - szülői együttműködés mellett.

A logopédiai ellátásban való részvételt a gyermekek életkora, a beszédhiba típusa és a beszédhiba súlyossága határozza meg.

A logopédiai ellátás az alábbi esetekre terjed ki:

- megkésett beszédfejlődés
- pöszeség
- dadogás - egyénre szabott terápiás terv szerint
- dislexia prevenció (valamennyi nagycsoportos korú gyermek a nevelési év elején speciális logopédiai szűrővizsgálaton vesz részt.)

2.1.2. Cholnoky Jenő Lakótelepi Tagóvoda

2.1.1.1. Műhelymunkák

Barkácsoló

Célja a gyermekek élmény és fantáziavilágának, képi és szabad önkifejezése, a tér-forma szín képzeleinek a gazdagítása.

A hagyományinkon, ünnepeinken, szokásainkon keresztül új technikákkal, anyagokkal, eszközökkel való ismerkedés.

A gyermekek saját belső motivációjának teret engedni, lehetővé tenni az elmélyült munkát.

Ovi Matek

Célja az életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő értelmi fejlesztés: gondolkodás, logikai érzékük fejlesztése, a pozitív hozzáállás a matematikai tevékenységekhez.

A figyelmüket felkeltő, változatos munkafolyamatok során matematikai tapasztalatszerzés, a feladatokon keresztül, - szűkebb és tágabb értelemben – a gyermekeket körülvevő tárgyi, természeti, emberi környezet – téri, formai, és mennyiségi viszonyainak megismerése.

A játékos, színes feladatokon keresztül a matematika megszerettetése, sikerélményekhez juttatása, a későbbi matematikai tapasztalatok megalapozása.

Népi Játék

Célja a néphagyományok iránti fogékonyság megalapozása. Megismerjék és élményszerűen, hagyományhű módon átéljék a jeles napokhoz, ünnepekhez kötődő népszokásokat, népi játékokat.

Elsajátítsanak egyszerű táncleéseket, fejlődjön ritmusérzékük, térbeli tájékozódásuk, bővüljön a szókincsük és hozzá járuljunk, hogy az új generáció révén tovább öröklődjenek hagyományaink, szokásaink, ünnepeink.

Zöldben járó

Célja, hogy természetkedvelő, környezettudatos gondolkodású gyermekeket neveljünk.

Tapasztalatszerzésen és élményalapú tevékenységekkel alakítsuk ki a gyermekekben a környezetért felelős magatartást.

Figyelemmel kísérjük a Zöld Óvoda és a Madárbarát óvoda kritériumait.

Életkori sajátosságokhoz igazított tartalmakkal, eszközökkel juttassuk el az élő világunk értékeinek a megszerettetését.

2.1.2.2. Preventív torna

A gyermekek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenységei a játék és a mozgás. Ezt a kettőt ötvözve, a preventív torna célja, hogy játékos feladatok közben fejlődjön a gyermek állóképessége, egyensúlyérzéke, mozgáskoordinációja, erősödjenek az izmok és megelőzzük a tartáshibák megjelenését. Továbbá változatos lábtorna gyakorlatokkal, talpboltozatot erősítő feladatokkal meggátoljuk a lúdtalp kialakulását.

Mindezt vidám, játékos, változatos formában minél több, már ismert és még számukra ismeretlen tornaeszköz bevonásával.

2.1.2.3. Logopédia

A Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat logopédusa hetente két alkalommal végzi óvodánkban a logopédiai ellátást. Elsődleges célja az ötödik életévüket betöltött gyermekek megfelelő hangképzésének fejlesztése, elősegítése illetve a harmadik életévüket betöltött gyermekek megkésett beszédfejlődéséből adódó elmaradásainak korrekciója.

A logopédiai ellátás az alábbi esetekre terjed ki:

- megkésett beszédfejlődés
- pöszesség
- dadogás - egyénre szabott terápiás terv szerint
- dislexia prevenció (valamennyi nagycsoportos korú gyermek a nevelési év elején speciális logopédiai szűrővizsgálaton vesz részt.)

3.1. ÓVODA KAPCSOLATAI

Óvodánk kapcsolatrendszere sokrétű (4.sz. melléklet). Igyekszünk aktív, kezdeményező szerepet vállalni hatékonyabb működésünk érdekében. A fenntartót leszámítva kapcsolatainkat a mellérendelt partneri viszony jellemzi. Ez kiemelten érvényes az **óvoda- család** vonatkozásában.

3.1.1. Óvoda és a család kapcsolata

A szülő, a gyermek, az óvodapedagógus együttműködésének formái

Elfogadjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s hogy ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik. Mindazonáltal fontosnak tartjuk, hogy biztosítsuk a gyermek számára az óvodai és a családi élet közötti folyamatosságot. A kettő közötti összhang elősegíti a gyermek harmonikus fejlődését, illetve a szülőknek is segítséget nyújthat a felmerülő problémák megoldásában. Célunk, hogy olyan emberi kapcsolatrendszert építsünk ki, melyből a gyermekek, a szülők, és az óvodapedagógusok egyaránt meríthetnek.

Az együttműködés alapelvei:

- egymáshoz való kölcsönös alkalmazkodás
- szülők folyamatos tájékoztatása gyermekük fejlődését illetően
- őszinte, előítéletektől mentes, bizalmi légkör megteremtése
- partnerkapcsolat kialakítása
- másság elfogadása
- titoktartási kötelezettség (GDPR szabályzatnak megfelelően)

Az óvodapedagógus az egyenrangú nevelőtársi viszonyra és kölcsönös bizalomra építve megteremti az együttműködés feltételeit. Folyamatosan tájékoztatja a szülőket gyermekük fejlődésével kapcsolatban.

A szülői értekezleteken, évente két alkalommal - kötetlen formában - elsősorban együtt gondolkodunk. A fogadó órák lehetőséget adnak az egyéni problémák megvitatására. Fogadó órákra szülői és pedagógusi kezdeményezésre is lehetőséget biztosítunk.

Természetes számunkra, hogy mindennapjaink nyitottsága mellett rendezvényeinket is szívesen látogatják a szülők és nagyszülők.

3.1.2. Hagyományaink és ünnepeink

Saját hagyományaink szerint emlékezünk meg az állami- és óvodai élethez kapcsolódó ünnepekről.

Az ünnepek kiemelkednek hétköznapi életünkéből: a gyermekek számára a közös készülődés, várakozás, örömteli élmény. Méltó öltözettel, magatartással és ajándékkal tesszük ünnepeinket még emelkedettebbé.

A hagyományőrzés és az ünnepek kiemelt szerepet játszanak a család és az intézmény kapcsolatában. (3. sz. melléklet)

Hagyományaink közül kiemelten kezeljük a gyermekek **születésnapjának** ünneplését, melyet minden csoportunk a saját arcára formál.

Az őszi időszak első hagyománya a tagóvodában a Tök Jó Hét és benne a Tökmag avató.

Az adventi hetek kezdete a **Mikulás**. Az óvodapedagógusok bábműsorral vagy dramatizálással kedveskednek a gyermekeknek.

A **karácsony** a szeretet, a család ünnepe, melyre az advent alatt folyamatosan készülünk (díszítés, ajándékkészítés, mézeskalács sütés, karácsonyhoz való történetek, népszokások).

Farsangkor minden csoport – a saját hagyományait megtartva – jelmezbemutatóval, közös tánccal, játékokkal, versenyekkel tesszük különlegessé a napot a gyermekek számára.

Húsvétkor előtérbe helyezzük a népszokásokon alapuló díszítő tevékenységeket.

A Költészet Napja alkalmával a Tagóvodában Törp vers és mesemondó napot tartunk.

Az **édesanyák** köszöntése otthon történik. Az óvodapedagógusok ajándékok készítésével, versek és dalok tanításával készítik fel a gyermekeket az ünnepre.

A **gyermeknapot** csoportonkénti kirándulásaink szervezésével, a tagóvodában sportnappal tesszük emlékezetessé a gyermekek számára.

Az **évvzárón** adunk lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy az év során megismert dalokból, versekből, mondókákból - önként választva - játékos formában mutathassanak be szüleiknek, nagyszüleiknek.

Évente két alkalommal **családi napot** tartunk. Ősszel családi sport délelőtt, tavasszal pedig nyárköszöntő családi délelőtt formájában. Utóbbi alkalommal a gyermekek bemutatják a műhelymunkák keretein belül az aktuális évben elkészített alkotásokat, tanultakat.

A Cholnoky Jenő Lakótelepi Tagóvodában évente egy alkalommal tartunk családi napot a Juniális program keretein belül.

A természeti környezettel kapcsolatos hagyományainkat a folyamatos megfigyelések és tevékenységek jellemzik - terménygyűjtés, őszi befőzések, madáretetés, kirándulások.

Pünkösdkor a szabadban közösen kísérjük figyelemmel a fiúk versenyét, ügyességpróbáját. Énekes, dalos tánccal köszöntjük a pünkösdi királyt és királynét.

Március 15-én közösen díszítjük fel nemzeti színű zászlókkal, szalagokkal csoportjainkat, erősítjük szülőföldhöz való kötődésüket, magyarság tudatukat. Cholnoky Tagóvodánkban játékos „Toborzó” tartásával emlékezünk meg az ünnepről.

3.2. ÓVODA KAPCSOLATAI TÁRSINTÉZMÉNYEKKEL

3.2.1. Óvoda-bölcsőde kapcsolata

Óvodánk kapcsolata a bölcsődével. A Cholnoky tagóvoda él a közelség adta lehetőséggel, rendszeres kapcsolatot tartva a vele szemben lévő intézménnyel. Látogatják a kicsiket, műsorral, ajándékkal kedveskednek ünnepeikkel.

3.2.2. Óvoda-iskola kapcsolata

Óvodánk folyamatos kapcsolatot tart fenn a környék iskoláival. Visszajelzést kapunk iskolába kerülő gyermekeink beilleszkedéséről, teljesítményükről.

Élünk az iskolák által felkínált lehetőségekkel, részt veszünk az óvodáknak szervezett programjaikon. Meghívásukra nyílt óra keretein belül meglátogatjuk volt nagycsoportosainkat, ahol ízelítőt kaphatunk a tanító nénik és a kis elsősök közösen elért eredményeikről, hogyan illeszkedtek be volt óvodásaink és miként állnak helyt az iskolai feladatok, elvárások teljesítése során.

3.3. KAPCSOLAT A KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEKKEL

A gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve, a közművelődési intézmények rendezvényeit rendszeresen látogatjuk, szorosan kapcsolódva életünk mindennapjaihoz.

Szerves része **anyanyelvi** nevelésünknek a bábszínház, a színház, könyvtárlátogatás. Figyelünk arra, hogy a gyermekek számára - az életkori sajátosságokat figyelembe véve - esztétikai és kulturális értékeket közvetítsenek.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek ismerjék közvetlen környezetüket, ezért igyekszünk a város nevezetességeinek - a múzeum-, templom-, kápolna-, vár -, valamint az állatkert és környéke alkalmankénti megtekintésére időt és lehetőséget biztosítani. A séták, kirándulások alkalmával a közös élmények által a lakóhelyükhöz való kötődést, pozitív viszonyt erősítjük.

Minden olyan lehetőséget kihasználunk, ami lehetővé teszi a városban lévő intézmények, munkahelyek megismerését.

Figyelemmel kísérjük a közművelődési intézmények által a gyermekek számára kiírt pályázatokat

3.4. KAPCSOLAT A SEGÍTŐKKEL

Az egészséges életmódra nevelésünk része a védőnővel, a gyógytestnevelővel való folyamatos kapcsolattartás.

A védőnő - csoportonként - egészségügyi és tisztasági szűrővizsgálatokat lát el.

Egész évben építünk - a csoportban dolgozó óvodapedagógusok észrevételei alapján - a Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és EGYMI dolgozóinak szakértelmére (gyógypedagógus, pszichológus). Jelezzük igényeinket, és szükség esetén speciális segítséget kérünk (konduktor, pszichiáter, szakorvos)

Szükség szerint kapcsolatot tartunk a Veszprémi Családsegítő és Gyermejkölési Integrált Intézmény szakembereivel és a Kormányhivatal Gyámügyi Osztályával.

A logopédus heti rendszerességgel foglalkozik a beszédfejlődésben elmaradott, beszédhibás gyermekekkel (intézményünkben jól felszerelt, e célra kialakított helyiségben). A fejlesztés területei: beszédjavítás, dislexia prevenció.

A művelődési és közoktatási miniszter 23/1977. (VI.4.) MKM rendelete a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai neveléséről rendelkezik.

Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése, e rendelet figyelembevételével feladatként jelölte meg óvodánkban is, a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, iskolai életmódra történő felkészítését. (2000. december 31.)

Ennek tudatában Helyi Pedagógiai Programunkat az alábbiakkal egészítjük ki:

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése:

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy sajátos nevelési igényét megállapították.

Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek intézményünkben egészséges társaikkal együtt, nyugodt, szeretetteljes légkörben fejlődjenek.

Szem előtt tartjuk, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg. A családdal együttműködve igyekszünk a sajátos nevelési igényű gyermek számára biztosítani - az ő igényeit figyelembe véve-, hogy annyi időt töltsön a csoportban a társaival, ami számára nem túlságosan megterhelő.

Óvodai nevelésük során fontos a rugalmas szervezeti keretek kialakítása a gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósításához,

Óvodánk nevelőtestülete feladatának tekinti a fejlesztés szakembereivel (logopédus, konduktor, pszichológus, gyógypedagógus stb...) történő folyamatos, aktív, egymást segítő együttműködést.

Célunk, hogy az intézményünkben nevelkedő sajátos nevelési igényű gyermekek óvodánkból kikerülve képesek legyenek önmagukhoz képest (lehetőleg intézményes keretek között) tovább fejlődni.

III. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK FELTÉTELRENDSZERE

1. AZ ÓVODA SZERKEZETÉNEK MEGFELELŐ SZEMÉLYI FELTÉTELEK SZÜKSÉGLETE

1.1. Veszprémi Csillag Úti Körzeti Óvoda

Óvodánk dolgozóinak összetétele a következő

óvodapedagógus	nevelést, oktatást segítő			gazd.ügyintéző
	ped.assz.	dajka	óvodatitkár	
18 fő	2,5 fő	8+2 fő	1 fő	1 fő

Óvodánkban 18 óvodapedagógus dolgozik. Ebből 1 fő függetlenített óvodavezető, 2 fő óvodavezető-helyettes, 1 fő engedélyezett „plusz státusz” az SNI-s gyermekek megsegítésére, változó munkahelyre.

Óvodapedagógusaink 2 heti váltásban dolgoznak.

Dajkáink heti váltásban, egyéb technikai dolgozóink egy műszakos munkabeosztásban dolgoznak.

1.2. Cholnoky Jenő tagóvoda

Óvodánk dolgozóinak összetétele:

óvodapedagógus	nevelést, oktatást segítő			gazd.ügyintéző
	ped.assz.	dajka	óvodatitkár	
16 fő	2,5 fő	8+1,5 fő	0	1 fő

Óvodánkban jelenleg 16 fő óvodapedagógus dolgozik, ebből egy fő munkája mellett tagóvoda vezetői feladatokat is ellát. Óvodapedagógusaink kétheti váltásban dolgoznak.

A nevelés eredményességét elsősorban gondozási területen 8 dajka segíti. A folyosó és a konyhai munkára 1,5 főt alkalmazunk. Dajkáink két műszakban, heti váltásban, egyéb technikai dolgozóink egy műszakos munkarendben dolgoznak.

A dolgozók munkájukat munkaköri leírás alapján végzik.

1.3. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAI

- **Pedagógiai Program**
- Óvodánk **szakmai dokumentumait** az **Ovped.hu** óvodai adminisztrációs és fejlesztő program felületén készítjük el:
 - anamnézis
 - statisztikák elkészítése
 - egyéni, csoportos fejlesztési tervek elkészítése
 - heti tervek készítése, egyénileg és/vagy mintaprojektekkel
 - nevelési tervek, nevelési feladatok kidolgozása
 - mulasztási napló készítése, hiányzások kezelése

Anamnézis: amely tartalmazza a gyermek óvodába lépése előtti fontosabb információkat (születéstől-óvodába lépésig) a szülő teljes felelőssége tudatában kitöltött online kérdőív alapján.

Statisztikák elkészítése:

- intézményi/tagintézményi
- csoportonkénti

Az intézményi, és csoportos statisztikák kategóriái:

- Alap
- Egészségügyi
- Családi
- Intézményi statisztikák megtekintésére van lehetőség.

Egyéni, csoportos fejlesztési tervek elkészítése: részképességeket felölelő szempontrendszer egyéni kiértékelésével történik az alábbi képességterületeken:

- motoros képesség
- értelmi képesség
- érzelmi akarati képesség
- szocializációs képesség
- anyanyelvi képesség

Az értékelés gyermekenként, félévente történik, melyről a szülőt tájékoztatjuk. Az értékelés szempontrendszere azonos az óvodai évek alatt, mely alapján elkészítjük a gyermek fejlesztési tervét.

Heti tervek készítése, egyénileg és/vagy mintaprojektekkel: a tervezés folyamatához a korosztályos adatbázisok felhasználhatóak. Az adatbázisba feltöltött anyagok a csoport összetételéhez, egyéni igényekhez, képességekhez igazíthatóak, folyamatosan bővíthetőek, frissíthetőek, lehetővé téve az óvodapedagógus módszertani szabadságát.

Nevelési tervek, nevelési feladatok kidolgozása: korosztály alapján félévente történik. Az első félév korosztályonkénti nevelési feladatai a második félévre gyermekenként kerülnek az értékelés eredményeként kiegészítésre. Az év végi értékelés teszi teljessé a csoport nevelési feladatainak dokumentációját.

Területei:

Egészséges életmód szokásainak részei:

- pihenés, alvás
- étkezés
- öltözködés
- tisztálkodás
- edzés (levegőn tartózkodás)

Anyanyelvi – fejlesztés és nevelés megvalósítása:

- anyanyelvi fejlesztés és nevelés
- értelmi (kognitív) fejlesztés
- esztétikai szükségletek fejlesztése
- játék

Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés:

- társas kapcsolatok fejlesztése
- közösségi életre nevelése
- szokás és normarendszer kialakítása

Mulasztási napló készítése, hiányzások kezelése: a rendszer segítségével különböző nyilvántartásokat vezetünk (hiányzás, étkezés, ételallergiások).

Intézményünkben alkalmazott mérések

- bemeneti mérés (gyermek)
- elégedettségi mérések (gyermek-szülő)

A gyermekek fejlesztéséhez elengedhetetlen a gyermekek megismerése. Ennek kiinduló pontja az anamnézis, melyet szülői tájékoztatás alapján rögzítünk a csoportnaplóban. A gyermek óvodába kerülésekor bemeneti mérést alkalmazunk. A dokumentum tartalmazza a gyermek alapvető személyi adatait és a következő területeken rögzítjük az óvodába lépéskor mérhető fejlettséget:

- személyi önállóság
- mozgásfejlettség
- beszédészlelés, értés
- értelmi fejlettség
- szociális fejlettség
- szülő-gyermek kapcsolat

Ehhez szorosan kapcsolódik a gyermekek fejlődésének nyomon követése, ennek eredményeit szintén a csoport naplóban kerülnek rögzítésre.

Az iskolába lépés évében elégedettségi mérést végzünk a gyermekek és a szülők körében egyaránt.

A gyermekek véleményét megismerjük, hogy milyen tevékenységeket kedveltek vagy nem szerettek az óvodában, amelyek képi illusztráció alapján történnek, majd a válaszokat az óvodapedagógus írásban rögzíti.

Az intézménybe újonnan érkező három éves gyermekek szüleinek körében az első félév végén és a kimenő nagycsoportosok szüleinek körében az óvodába járás utolsó félévének végén elégedettség mérést végzünk. Ezek összesített eredményeit felhasználjuk az intézményben folyó pedagógia munka értékeléséhez, tervezéséhez és fejlesztéséhez.

Pedagógiai munkánkban legfontosabb partnereink a gyermekek és a szülők. Az intézményünkben alkalmazott mérések segítenek az igényeik megismerésében, felmérésében. Ezeket figyelembe véve, mérlegelve a lehetőségeket, a gyermekek érdekeit és szem előtt tartva intézményünk értékrendjét alkalmazkodunk partnereink igényeihez és elvárásaihoz.

A konklúzió levonása a kérdőívek intézményi szintű kiértékelése alapján történik.

2. TÁRGYI FELTÉTELEK

Óvodánk rendelkezik a jó működéshez szükséges alapvető feltételrendszerrel. A működő csoportok mindegyikéhez külön mosdó, WC és gyermeköltöző tartozik.

A mozgásos tevékenységek szervezéséhez tornaterem áll rendelkezésünkre.

Az alapfelszerelés pótlását a fenntartó biztosítja.

Mindkét óvodánk rendelkezik alapítvánnyal, ezek segítségével bővítjük eszközrendszerünket, felszereléseinket.

Élünk az óvodák számára kiírt pályázati lehetőségekkel is.

Kiemelten kezeljük óvodánk szakkönyvtárának fejlesztését, amit a fenntartói finanszírozás mellett pályázati pénzekből valósítunk meg.

IV. Óvodánk szolgáltatási színvonalának fejlesztése

KOMPLEX ÁLLAPOT FELMÉRÉS

Intézményünk saját Pedagógiai Programmal rendelkezik. Gyermekközpontú nevelésünk a játék tevékenységre építve fejleszti személyiségüket, biztosítva testi-lelki egészségüket.

Kiemelten kezeljük

- az egészséges életmódra nevelést,
- a mozgást (testi nevelést)
- hagyományaink őrzését
- a környezettudatos nevelést.

A vegyes életkorú csoportok lehetőséget biztosítanak az egyéni bánásmód biztosítására, a differenciált fejlesztési módszerek alkalmazására, tehetséggondozásra. Személyre szabott és mikro csoportos tevékenységek jellemzik a napi munkát a gyermekek fejlettségi szintjét figyelembe véve. Ezek tervezése és nyomon követése része a pedagógiai dokumentációinknak.

2.1.Egyénre szabott / differenciált fejlesztési módszerek

Az egyéni képességfejlesztés kiterjed az értelmi, érzelmi, akarati és szocializációs területekre egyaránt. A mozgásfejlesztést a napirendbe épített testnevelés és a preventív tartásjavító tornán kívül a nagy és jól felszerelt udvar, továbbá természeti, környezeti adottságok teszik teljessé.

Óvodai nevelésünk minden területén egyénre szabott differenciált nevelést biztosítunk, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait, egyéni szükségleteit, illetve a sajátos nevelési igényeket, valamint a szociokulturális háttérből adódó inadaptív jellemzőket.

Két heti tervezés során a feladatadás differenciáltan történik, melynek dokumentálása a csoportnaplóban megjelenik.

3. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése

Az egyéni bánásmód természetes eleme az integrált nevelés. A szakvélemények alapján, - szükség szerint- , külső szakemberek bevonásával folyik az ilyen igényű gyermekek fejlesztése. Óvodai nevelésünk során figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek eltérő adottságait és integrált neveléssel igyekszünk odafigyelni testi, lelki és szociális fejlődésükre.

Célunk, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermek az óvodai nevelés során elérje a képességeihez, készségeihez mért lehető legmagasabb fejlettségi szintet. Így segítjük számára a lehető legmegfelelőbb iskolaválasztást.

A speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatokat a megfelelő szakemberek bevonása mellett a szülő és az óvodapedagógus együttműködve valósítja meg.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Különleges bánásmódot igényel:

- sajátos nevelési igényű gyermekek (szakértői bizottság véleménye alapján)
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek (szakértői bizottság véleménye alapján)
- kiemelten tehetséges gyermekek
- ételallergiás gyermekek (orvosi diagnózis alapján)
- cukorbeteg gyermekek

Sajátos nevelési igényű gyermekek:

Az óvodapedagógus feladata, hogy fejlessze a gyermek együttműködő- és alkalmazkodó képességét, segítse a társas kapcsolatainak alakulását. A családdal együttműködve támogassa az önállóságra való törekvést.

Biztosítson rugalmas szervezési kereteket a sajátos nevelési igényű gyermek foglalkoztatásához.

A fejlesztő munka igazodjon a gyermek egyéni képességeihez, biztosítsa a sokoldalú tapasztalatszerzést, a cselekvésbe ágyazott játékos tevékenységet, változatos módszerek segítsék a társas kapcsolatok kialakítását és a személyiség fejlődését.

Működjön együtt a speciális módszerekben képzett szakemberekkel.

Az óvodapedagógus az óvodai nevelés egész időtartama alatt segítse az aktív nyelvhasználatot és kommunikációt, fejlessze a gyermekek észlelési funkcióit, mozgását, értelmi képességeit és érzelmi életét.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek:

A tanulási nehézség lehet időszakos, átmeneti jellegű vagy tartós krónikus.

Az óvodapedagógus feladata, hogy segítse a közösségi együttműködés szabályainak elsajátítását, törekedjen azok betartatására. Segítse a gyermek erkölcsi fejlődését.

A szakértői vizsgálat feltárja a nehézség oki hátterét, ez lehetővé teszi a célirányos beavatkozás megtervezését és a fejlesztés irányának meghatározását.

Kiemelten tehetséges gyermekek:

Az óvodapedagógus feladata a tehetségigéretnek felismerése, gondozása. A képességeknek megfelelő eljárások támogatása, egyéni bánásmód alkalmazása.

A tehetség kibontakozását segítő lehetőségek biztosítása a gyermeknek csoport-óvodai- városi- országos szinten (ovi olimpia, rajzpályázatok, versmondó versenyek).

Együttműködés a szülővel, javaslattevés. Intézményünkben a tehetséggondozást egyes életkorú csoportok szervezésével, illetve óvodánk speciális, sajátos arculatához hozzátartozó működő „műhelymunkák” működtetésével támogatjuk. A műhelymunkáinkban az iskolába készülők, azonos életkorú gyermekeket foglalkoztatjuk. Kiemelkedő képességeiket ismerve és figyelembe véve a következő lehetőségeket ajánljuk fel a szülővel való egyeztetés után.

- bábóví
- kézműves
- matematika

- népi játék
- „zöldbarát”

A Cholnoky Jenő Lakótelepi Tagóvodában

- Ovi Matek
- Barkácsoló
- Népi Játék
- Zöldben járó

Ételallergiás gyermekek:

Óvodánkban az ételallergiás gyermekek étkeztetését a Bakony Gaszt Zrt. biztosítja. A szülők ezt orvosi diagnózis alapján igényelhetik gyermekük részére. A Veszprémi Csillag Úti Körzeti Óvodában az alábbi alkotóelemekre érzékeny gyermekek étkeztetését biztosítjuk:

- érzékenység magvakra, hüvelyesekre, mézre, halra
- tejfehérje
- szója
- tojás
- glutén
- laktóz

Feladataink:

A csoportban dolgozó felnőttek fokozottan figyeljék az ételallergiás gyermekek egészségi állapotát. Ebben szorosan működjenek együtt a szülőkkel. Kiemelten figyeljenek az ételallergiás gyermek étkezésével kapcsolatos teendőkre. A többi gyermek részére koruknak megfelelő tájékoztatást adjon a másság elfogadása céljából.

Cukorbeteg gyermekek:

Intézményünkben a cukorbeteg gyermekek ellátását az óvodapedagógusok és a nevelő-oktató munkát segítő munkatársak végzik. Ahhoz, hogy ezt a munkát felelősséggel el tudjuk látni, az intézményünk támogatja a témához kapcsolódó továbbképzéseken való részvételt. A Fenntartó biztosítja az Epi pen injekciót.

Feladataink:

Orvosi előírás alapján a szülővel, törvényes képviselővel a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve gondoskodunk a gyermek ellátásáról. A vércukorszintet az orvos útmutatása alapján folyamatosan kontrolláljuk. Folyamatosan figyelemmel kísérjük a gyermek étkezését a szülő és az érintett munkatársak bevonásával.

Az egész év folyamán lehetőséget biztosítunk korosztálytól függetlenül a sajátos nevelést igénylő gyermekek felzárkóztatására gyógypedagógus, logopédus, alkalmanként pszichológus segítségével.

Hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A tevékenység célja, hogy családoorientált és gyermekközpontú szemlélettel elősegítsük a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek komplex személyiségfejlődését.

Az óvodapedagógus feladatai a szociális hátrányok enyhítésére

- a gyermekeket megillető jogok érvényesítése
- az új óvodások beilleszkedésének zökkenőmentessé tétele
- az adott gyermek családjával való szoros kapcsolattartás, együttműködés a szülőkkel (adott esetben együttműködésre készítő kapcsolattartás)
- tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása és elfogadtatása
- rendszeres óvodalátogatás figyelemmel kísérése, igazolatlan hiányzások jelzése
- a mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása
- a szociokulturális hátránnyal rendelkező gyermekek felzárkóztatása
- differenciált fejlesztés
- egészséges életmódra nevelés
- sport és egyéb mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése
- életvezetési tanácsok nyújtása a családok részére
- tájékoztatás anyagi támogatás lehetőségeiről (pl. étkezési hozzájárulás)
- szakemberek bevonása a családi problémák megoldása érdekében
- krízishelyzetben külső segítség felajánlása
- gyermekvédelmi felelős tájékoztatása

4. Szintfelmérés

Rendszeres kapcsolatot tartunk a Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálattal, a Veszprém Megyei Tanulási Képességet Vizsgáló Beszédvizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal, a városi iskolákkal, és bölcsődével is. Szükség szerint a közös munkára mindig nyitottak vagyunk.

A Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei a három és ötévesek körében kizárólag logopédiai vizsgálatot végez a jogszabályban előírtak szerint.

A nagycsoportosok iskolalátogatása, a rendezvényeken való kölcsönös részvétel segíti a gyerekeket az iskolai beilleszkedésbe. A nyílt napok, az iskolai óvodás játszótérházak, az iskolaváró foglalkozások, az óralátogatások, közös ünnepek mind - mind ezt teszik lehetővé.

5. Nevelési – oktatási intézmények horizontális kapcsolata

Azáltal, hogy óvodapedagógusaink meglátogatják iskolába kerülő volt óvodásaikat, visszajelzést kapnak saját munkájukról. A bölcsődével fenntartott ilyen irányú jó kapcsolat pedig, az óvodába kerülő gyermekek beilleszkedését segítik.

Versenyképes minőséget csak úgy tudunk létrehozni, ha „naprakészek” vagyunk, követjük szakterületünk változásait. Az intézmények közötti horizontális tanulás célja – a bevált gyakorlatok megismerése, - saját rendszerünk jobbítása, - az együttműködés lehetőségeinek felkutatása.

6. Intézményfenntartóval való együttműködés

Az intézményfenntartóval való együttműködés fontos eszköze az évi rendszerességgel elkészített munkaterv és beszámoló. A pályázattal kapcsolatban konzultációra, tájékoztatóra van lehetőség a project koordinátor állandó segítő készenlétével. Az egyedi kérdések alkalmával is fordulhatunk az előzőekben említett munkatársakhoz.

Ennek egyik eleme a szülők, mint partnereink elvárásának és elégedettségének vizsgálata, mely óvodánk munkájának megítélése szempontjából fontos és elengedhetetlen.

Intézményértékelés a fenntartó részéről					
	Az intézményértékelést megalapozó dokumentum	Értékelés ideje	Értékelés szempontjai	Visszacsatolás	Dokumentumok
1	Éves munkaterv	nevelési év elején	Jogsabályoknak megfelelő tartalom	Bizottsági előterjesztés, megtárgyalás, elfogadás	Határozat az elfogadásról
2	PP, Házirend, SZMSZ	Módosítás esetén, illetve az oktatásért felelő miniszter felkérése esetén	Jogsabályoknak megfelelő tartalom	Bizottsági előterjesztés, megtárgyalás	Határozat az elfogadásról
3	Intézményvezetői beszámoló – fenntartói szakmai ellenőrzés a beszámoló alapján	nevelési év végén, illetve az oktatásért felelő miniszter felkérése esetén	A Pedagógiai Programban rögzített szakmai megvalósulás <ul style="list-style-type: none"> – A szakmai munkaeredményessége, a pedagógiai programban meghatározott feladatok végrehajtása - Gyermekvédelmi tevékenység - Gyermekbaleset megelőzése érdekében tett intézkedések 	Bizottsági előterjesztés, megtárgyalás, elfogadás	Határozat az elfogadásról
4	Értékelés a Pedagógus Továbbképzési Program megvalósulásáról	a program lejárta (5 évente)	Jogsabályi megfelelés A Pedagógiai Programban rögzített szakmai megvalósulást segítse elő	Bizottsági előterjesztés, megtárgyalás, elfogadás	Határozat az elfogadásról
5	Tanügyi ellenőrzés a fenntartó részéről	vezetőváltást megelőző évben , illetve az oktatásért felelő miniszter felkérése esetén	Jogsabályoknak megfelelő tanügyigazgatás az intézményben	Helyszíni ellenőrzés az intézményben	feljegyzés az ellenőrzésről
6	Rendszerellenőrzés, gazdálkodás ellenőrzése a fenntartó részéről	évente, terv szerint, , illetve az oktatásért felelő miniszter felkérése esetén	takarékos, jogsabályoknak, helyi szabályzóknak megfelelő gazdálkodás	Helyszíni ellenőrzés az intézményben	Értesítés az ellenőrzésről, Ellenőrzési jelentés, Intézkedési terv, Jelentés Intézkedés végrehajtásáról, Ellenőrzések nyilvántartása

Az intézményfenntartó oktatásirányítási tevékenységének segítése:

Az oktatásirányítási tevékenységet segítik az óvodavezetők azzal, hogy a rendszeresen (évente) benyújtott munkatervekben, intézményvezetői beszámolóokban, a rövid-, és középtávú tervezést megalapozó helyzetfelmérést és elemzést készítene az intézményükre vonatkozóan:

- Személyi feltételekről – pedagógusok, pedagógiai munkát segítőik képzettségéről, létszámának alakulásáról -
- Tárgyi feltételekről
- Gyermeklétszám alakulásáról
- Különleges bánásmódot igénylő gyermekek (SNI, HH, HHH) ellátásáról

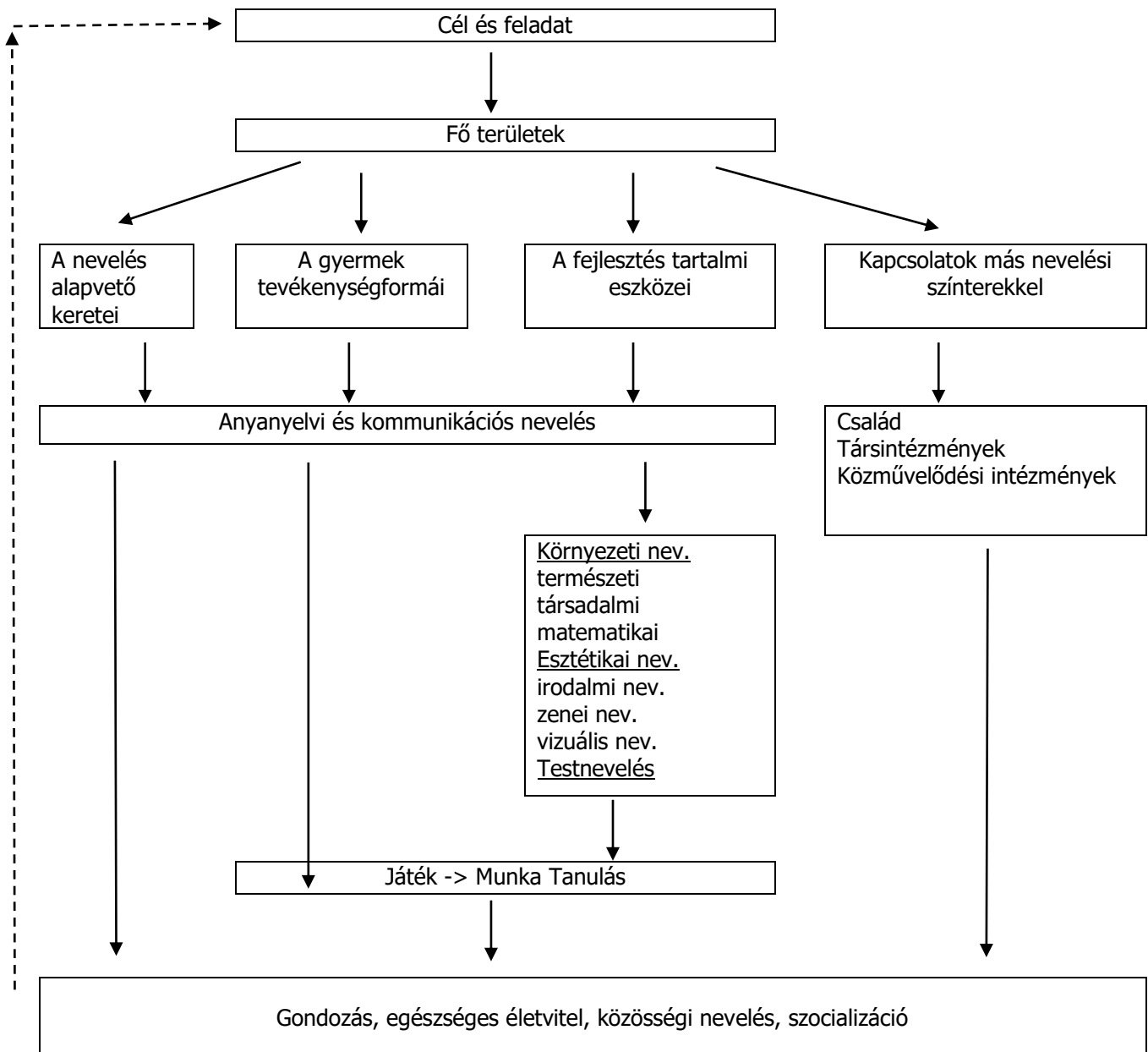
7. Továbbképzések

Az óvodapedagógus szakmai fejlődésének egyik lehetősége a továbbképzés. Ez lehet intézményen belüli, és lehet külső, más intézmény által kínált lehetőség. Kollégáink továbbképzési terv szerint fejlesztik tudásukat, végeznek el különböző tanfolyamokat, illetve szakvizsgáznak. Az itt szerzett tapasztalatokat, tudást egyrészt beépítik mindennapi munkájukba, másrészt az új ismereteket mikro csoportos beszélgetések és szakmai értekezletek keretében mondják el munkatársaiknak. Az óvoda további sikeres működése szempontjából a fontosnak ítélteteket beépítjük pedagógiai rendszerünkbe.

Lehetőséget biztosítunk óvodán belüli hospitálásra, amely folyamatos szakmai, módszertani kommunikációt eredményez és segíti a pedagógiai munka irányának meghatározását, korszerűsítését. Óvodán belüli szakmai napok alkalmával lehetőség nyílik elméleti tudás átadására is. Gyakorlati, elméleti, adminisztrációs tapasztalatok megosztása, esetmegbeszélések, vagy akár egy internetes felület létrehozásával is. Az így megszerzett módszerek, technikák, ismeretek beépülnek a mindennapi nevelőmunkánkba.

MELLÉKLETEK

AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK RENDSZERE

Napirend (az őszi, téli és tavaszi időszakra)

Időtartam	Tevékenység megnevezése
6.15 – 12.00	Gyülekezés az összevont csoportban, játék, játékos tevékenység
	Folyamatos tízórai
	Kezdeményezések, kötött foglalkozások, séták, kirándulások, fejlesztő foglalkozások, levegőzés
10.30 – 11.00	Műhelymunkák
12.00 -	Gondozási feladatok, ebéd
13.00 -	Mese, pihenés, alvás
14.45 –	Gondozási feladatok, uzsonna
15.30 –	Szabad játék a csoportszobában, vagy a szabadban
16.30 -	Játék összevont csoportban

Szabad játék, kötetlen és kötött, szervezett komplex foglalkozások. Párhuzamosan végezhető differenciált és egyéb szabadidős tevékenységek.

A nevelési területek anyaga az éves terv szerint játéktevékenységbe ágyazva, komplex módon, rugalmasan valósul meg.

Napirend (a nyári időszakra)

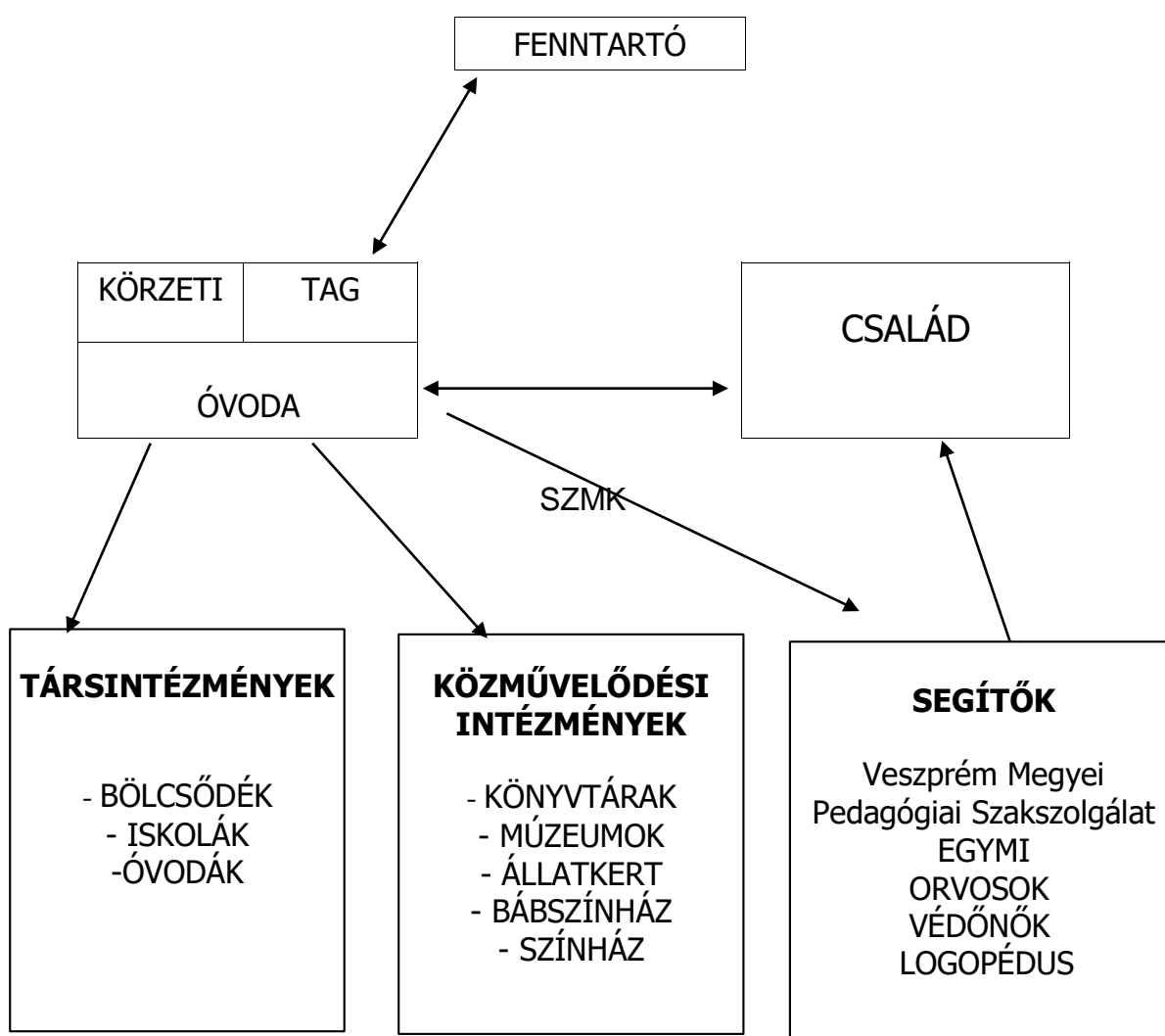
Időtartam	Tevékenység megnevezése
6.15 – 12.00	Gyülekezés az összevont csoportban, játék, játékos tevékenység Folyamatos tízórai Kezdeményezések, séták, kirándulások, levegőzés, pancsolás, napfürdőzés
12.00 -	Gondozási feladatok, ebéd
13.00 -	Mese, pihenés, alvás
14.45 –	Gondozási feladatok, uzsonna
15.30 –	Szabad játék az udvaron, vagy a csoportszobában
16.30 -	Játék összevont csoportban

3. sz. melléklet

ÜNNEPEINK, HAGYOMÁNYAINK

Ünnepeink	Hagyományaink	Veszprémi Csillag Úti Körzeti Óvoda	Cholnoky J. Tagóvoda
	Bábszínház látogatás	X	X
Születésnap		X	X
	Műhelymunka	X	X
	Kirándulások	X	X
	Családi sport délelőtt	X	
	Tök jó Hét		X
	Állatok világnapja	X	X
Mikulás		X	X
	Karácsonyi készülődés	X	X
Farsang		X	X
Március 15.		X	X
	Föld napja	X	X
Húsvét		X	X
	Anyák napi készülődés	X	X
Gyermeknap		X	X
	Nyárköszöntő családi délelőtt	X	
	Juniális		X
Évzáró		X	X
	Pünkösddőlő	X	

KAPCSOLATOK MODELLJE

JEGYZÉK
A NEVELÉSI-OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK
KÖTELEZŐ (MINIMÁLIS) ESZKÖZEIRŐL ÉS
FELSZERELÉSÉRŐL

/7 számú melléklet a 11/1994. (VI.8.) MKM rendelethez/

JEGYZÉK

a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről

ÓVODA

Az egyes helyiségek és az udvar jellemző adatait a hatályos építészeti, egészségügyi, munkavédelmi és tűzvédelmi jogszabályok tartalmazzák.

Eszközök Felszerelések	Mennyiségi mutató	Jelenlegi állapot		Megjegyzés
		db	☒	
I. HELYISÉGEK				
Csoportszoba	Gyermeccsoportonként 1	16	☒	
Tornaszoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	☒	
Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	☒	az orvosi szobában került kialakításra
Játszóudvar	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	☒	
Óvodavezetői iroda	óvodánként 1	2	☒	
Óvodavezető-helyettesi iroda	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	☒	az óvodatitkári ill. a gazdasági irodával közösen került kialakításra
Gazdasági iroda	óvodánként 1	2	☒	
Nevelőtestületi szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	☒	az óvónői öltözőkkel közösen került kialakításra
Orvosi szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	☒	alapfelszerelés anyagiak hiányában nincs
Gyermeköltöző	gyermekcsoportonként 1	16	☒	
Gyermekmosdó, WC	gyermekcsoportonként 1	16	☒	
Felnőtt öltöző	épületenként 1	4	☒	
Elkülönítő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	0		hely hiányában nem került kialakításra, de van orvosi szoba
Főzőkonyha	óvodánként 1	0		vásároljuk az élelmet
Melegítő konyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	☒	
Tálaló-mosogató, ezen belül felnőtt étkező	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	☒	
Felnőtt mosdó	épületenként 1	3	☒	
Felnőtt WC	épületenként 1	5	☒	
Mosléktároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	0	☒	technika okok miatt nem került kialakításra
Szárazáru-raktár	óvodánként	0	☒	vásároljuk az élelmet
Földesáru-raktár	óvodánként	0	☒	vásároljuk az élelmet
Egyéb raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	☒	
Éléskamra	óvodánként	0	☒	vásároljuk az élelmet

Szertár	épületenként 1	2	☒	
Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Jelenlegi állapot		Megjegyzés
		db	☒	
II. HELYSÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI				
1. Csoportszoba				
Óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	450	☒	
Gyermekszék	gyermeklétszám szerint 1	450	☒	
Gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	96	☒	
Fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben		☒	megfelelő méretben és mennyiségben
Szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló egytötödének lefedésére alkalmas méretben		☒	megfelelő méretben és mennyiségben
Játéktartó szekrény vagy polc	csoportszobánként 2 fogytatékos gyermekek esetén további 1	36	☒	
Fektető tároló	valamennyi gyermekágy tárolásához szükséges mennyiség	16	☒	
Élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	16	☒	
Hőmérő	gyermekcsoportonként 1	16	☒	
Óvodapedagógusi asztal	gyermekcsoportonként 1	16	☒	
Felnőtt szék	gyermekcsoportonként 2	32	☒	
Eszköz - előkészítő asztal	gyermekcsoportonként 1	16	☒	
Textiltároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	16	☒	
Edény- és evőeszköz-tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	16	☒	
Szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	16	☒	
2. Tornaszoba				
Tornapad	2	24	☒	
Tornaszőnyeg	1	6	☒	
Bordásfal	1	10	☒	
Óvodai többfunkciós mászó készlet	1	2	☒	
Egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához		☒	a pedagógiai programban foglaltak szerint
3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba				
Tükör	1	2	☒	
Asztal	1	2	☒	
Szék	2	4	☒	
Szőnyeg	1	2	☒	
4. Játsszóudvar				
Kerti asztal	gyermekcsoportonként 1	12		
Kerti pad	gyermekcsoportonként 1	18	☒	
Babaház	gyermekcsoportonként 1	12		
Udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1	6		
Takaróháló	homokozónként 1	5		a Cholnoky tagóvodában 1 db beszerzése szükséges
Mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök			☒	megfelelő mennyiségben
5. Óvodavezetői iroda				

Íróasztal és szék	1-1	2-2	☒	
Tárgyalóasztal	1	2	☒	
Felszerelések	Mennyiségi mutató	Jelenlegi állapot		Megjegyzés
		db	☒	
Szék	2	4	☒	
Telefon	1	2	☒	
Könyvszekrény	1	2	☒	
Íratszekrény	1	2	☒	
6. Óvodavezető-helyettesi, gazdaságvezetői iroda (több iroda esetén a felszerelések szükség szerint helyezhetők el)				
Asztal	felnőtt létszám figyelembevételével	2	☒	
Szék	felnőtt létszám figyelembevételével	4	☒	
Íratszekrény	2	4	☒	
Lemezszekrény	1	2	☒	
Írógépasztal és szék	1-1	2-2	☒	
Számítógépasztal és szék	1-1	2-2	☒	
Írógép	1	2	☒	
Telefon	1	2	☒	közös vonallal is működtethető
Fax	1	2	☒	
Számítógép, nyomtató	1	2	☒	az írógép és tartozékai kiválthatók
7. Nevelőtestületi szoba				
Fiókos asztal	Pedagóguslétszám szerint 1			hely hiányában a nevelői szobában nem helyezhető el
Szék	Pedagóguslétszám szerint 1	12		hely hiányában a nevelői szobában több nem helyezhető el
Könyvtári dokumentum	500	1700		irodákban ill. csoportokban
Könyvszekrény	2	4		irodákban ill. csoportokban
Tükör	1	2	☒	
Mosdókagyló	1	2	☒	
8. Orvosi szoba				az alapfelszerelés anyagai hiányában nem került beszerzésre
9. Gyermekeköltöző				
Öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	104	☒	
öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	104	☒	
10. Gyermeomosdó, WC				
Törölközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	16	☒	
Fali tükör	mosdókagylónként 1	48	☒	
Hőmérő	helyiségenként 1	16	☒	
Fali polc (fogmosó tartó)	gyermeklétszám figyelembevételével	16	☒	
III. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK				
Egyéni tisztálkodó szerek	felöltött és gyermeklétszám szerint 1			fésű, fogkefe, fogmosó pohár
Tisztálkodó felszerelések	mosdókagylónként 1	48	☒	körömkefe, szappantartó
Fésűtartó	csoportonként 1	16	☒	
Törölköző	felöltött és gyermeklétszám szerint 3-3-	420	☒	2 garnitúra beszerzése szükséges
Abrosz	Asztalanként 3	290	☒	
Takaró	gyermeklétszám szerint 1	450	☒	

Ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	900		1 garnitúra beszerzése szükséges
Felszerelések	Mennyiségi mutató	Jelenlegi állapot		Megjegyzés
		db	☒	
IV. A FELNŐTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK				
Szennyesruha-tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	☒	
Mosott ruha-tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	☒	
Mosógép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	4	☒	
Centrifuga	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	☒	
Vasaló	épületenként 1	4	☒	
Vasalóállvány	épületenként 1	2	☒	
Szárítóállvány	épületenként 1	4	☒	
Takarítóeszközök	épületenként 1		☒	szükség szerint – a felülethez
Kerti munkaeszközök, szerszámok	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		☒	ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna – szükség szerint
Hűtőgép	épületenként 1	4	☒	
Porszívó	épületenként 1	5	☒	
V. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK				
1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)				
Különféle játékformák (mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	120	☒	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön
Mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	szükség szerint	☒	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön
Ének-zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	szükség szerint	☒	az óvoda pedagógiai programja szerint
Az anyanyelv fejlesztésének, kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	140	☒	az óvoda pedagógiai programja szerint
Értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	130	☒	az óvoda pedagógiai programja szerint
Ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka) anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	szükség szerint	☒	az óvoda pedagógiai programja szerint
A természeti - emberi - tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	szükség szerint	☒	az óvoda pedagógia programja szerint
2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök				
Video (lejátszó)	óvodánként 1	2	☒	
Televízió	óvodánként 1	2	☒	
Magnetofon	három csoportonként 1	6	☒	

Diavetítő	épületenként 1	2	☒	
Felszerelések	Mennyiségi mutató	Jelenlegi állapot		Megjegyzés
		db	☒	
Vetítővászon	épületenként 1	2	☒	
Hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	☒	az óvoda pedagógiai programja szerint
Hangszer (gyermekeknek)	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	115	☒	az óvoda pedagógiai programja szerint
Egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	szükség szerint	☒	fogyatékos gyermekeket nevelő óvodában; az óvoda pedagógiai programja szerint
VI. FOGYATÉKOS GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI				
1. Beszédfogyatékosok				
Tükör 120x180 cm	csoportonként 1			
Logopédiai alapkészlet	csoportonként 1			
2. Hallási fogyatékosok				
Dallamíró	csoportonként 1			
Hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1			
Vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adó-vevő készülék	gyermeklétszám szerint 1			
A különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1			
Nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1			
Szurdopedagógiai eszközök	csoportonként 1			
VII. EGÉSZSÉG-ÉS MUNKAVÉDELMI ESZKÖZÖK				
étel-mintavétel (üvegtartály) készlet	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	☒	
mentőláda	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	☒	a közegészségügyi előírások szerint
gyógyszerszekrény (zárható)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	☒	a közegészségügyi előírások szerint (lázcsillapító, stb...)
munkaruha			☒	intézményünkben védőruha van
védőruha			☒	az óvoda munkavédelmi szabályzata szerint
tűzoltó készülék			☒	az érvényes tűzvédelmi szabályok szerint

Legitimációs eljárás

Legitimációs eljárás	
Intézmény OM azonosítója: <div style="text-align: center;">036805</div>	Intézményvezető: <div style="text-align: center;">Takácsné Kovács Éva</div>
Nevelőtestület nevében:	Szülői Munkaközösség nevében:
A dokumentum jellege: NYILVÁNOS	
Hatályba lépése: 2022. szeptember 01.	
Érvényessége: Visszavonásig érvényes	
Az óvodai Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai: <ul style="list-style-type: none"> A nevelőtestület döntése alapján Szakértői vélemény alapján Törvényi változások esetén 	
Veszprémi Csillag Úti Körzeti Óvoda Veszprém, Csillag utca 24.	

FELHASZNÁLT IRODALOMJEGYZÉK

- Ákoshegyiné Dr. Hild Gurda-Simonné Christán Anikó:
Prevenció, Famulus Kiadó Iroda 1995
- Dankó Ervinné-Dr. Pereszlényi Éva
Módszertani útmutató, Alcius Bt Budapest 1998.
- Fábíán Katalin:
Tevékenységek központú óvodai nevelés, Miskolc
- Dr. Húvös Éva:
Differenciált óvodai bánásmód
- Kemény Gáborné-Dr. Tóth János:
Segédanyag a játékos láb és tartásjavító tornához, Kecskemét
- Lénárd Ferenc:
A közoktatás fejlesztése és a pszichológia, Akadémia Kiadó Budapest
- Mérei Ferenc -V. Binét Ágnes:
Gyermekelektan, Gondolat Kiadó Budapest 1981.
- Nagy Jenőné:
Óvodai nevelés a művészetek eszközével, Szolnok 1997.
- Pedagógiai Lexikon, Akadémia Kiadó Budapest
- A Kormány 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelete
az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló
137/1996. (VIII.28.) Korm. rendelet módosításáról
- Lendvai Lászlóné:
Az ONAP elvárásainak való megfeleltetés előadása
- Lattenstein Jánosné:
Változások az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában előadá

